

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

FAKULTETI JURIDIK
PROGRAMI-E DREJTA PENALE
STUDIME PASDIPLOMIKE-CIKLI I DYTË

PUNIM DIPLOME MASTER

TEMA:

**“KONTRABANDA ME EMIGRANTË SI VEPËR PENALE NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË
VERIUT NË PERIU DHËN KOHORE 2016-2021**

Mentor:

Prof. Dr Besa Arifi

Kandidati:

Lulzim Iseni

Lektor:

Prof. Sakip Hyseni

Gusht, 2022, Shkup

Përmbajtja

1. Hyrja.....	5
2. Hipotezat.....	7
3. Metodologjia e hulumtimit	8

Kapitulli i parë

1. VËSHTRIM HISTORIK DHE KOMPERATIV LIDHUR ME DUKURIN E KONTRABANDËS ME EMIGRANTË.....	10
1.1 Njohuri të përgjithshme mbi kontrabandën me emigrantë.....	11
1.2 Kuptimi i nocionit të kontrabandës me emigrantë.....	13
1.3 Dallimi ndërmjet kontrabandës me emigrantë dhe trafikimit të qenjieve njerëzore.....	15
1.4 Faktorët ndikues në rritjen e numrit të kriminalitetit.....	17
1.4.1 Arsimimi.....	17
1.4.2 Varfëria.....	20
1.4.3 Papunësia.....	21

Kpitulli i dytë

2. FAKTORËT QË NDIKOJNË NË RRITJEN E MIGRIMIT ..	22
2.1 Varfëria	23
2.2 Globalizimi.....	23
2.3 Ligjet kufizuese të imigracionit dhe punës.....	24
2.4 Konflikti i armatosur.....	25
2.4.1 Shtypja politike.....	25
2.4.2 Mungesa e shtetit ligjor.....	26
2.4.3 Fatkeqësitë natyrore.....	26
2.5 Korrupsioni.....	27

Kapitulli i tretë

3. RREGULLIMI ME NORMA NDËRKOMBËTARE I KONTRABANDËS ME EMIGRANTË.....	28
3.1 Protokolli kundër kontrabandës së migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri, plotsimi i Konventës së Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional	30

Kapitulli i katërt

4. RREGULLIMI ME NORMA LIGJORE TË RMV-SË, I VEPRAVE PENALE TË KONTRABANDËS ME EMIGRANTË	43
4.1 Kuadri ligjor.....	44
4.2 Kuadri institucional.....	48
4.3 Politikat ne fushën e migrimit të parregullt, kontrabandimi i migrantëve dhe trafikimi	

me qenie njerëzore	49
4.4 Rrezultatet e luftimit të kësaj dukurie të kontrabandës me emigrantë.....	51
4.5 Ndihma dhe mbështetja e disponueshme për viktimat.....	52
4.6 Mbrojtja dhe rehabilitimi.....	58
4.7 Qasja në drejtësi.....	61

Kapitulli i pestë

5. TË DHËNA STATISTIKORE LIDHUR ME VEPRËN PENALE TË KONRABANDIMIT ME EMIGRANTË NË RMV MBRENDIA PERIUDHËS 2016-2021.....	65
Rekomandime.....	72
Përfundim.....	74

Hyrje

Kur flasim për migrimin flasim për një fenomen i cili gjinthe më tepër është në rritje e aq më shumë kur bëhet fjalë për kontrabandimin e migrantëve, temë e cila është tejet komplekse, e cila në vete përfshinë një numër të madh të veprimeve kriminale, të cilat emigrantët janë në gjendje t'i pranojnë krahas një shume të caktuar të hollave me qëllim të kalimit të pargullt të kufijve, nga pamundësia që veprimet e tilla t'i realizojnë në mënyrë të regullt.

Për këta migrantë asnjëherë nuk është e garantuar se do arrijnë në destinacion ashtu siç ju premtohet nga këta kontrabandistë, gjatë rrugës këta migrantë mundë të bien pre e çdo lloj aktiviteti kriminal nga ana e kontrabandistëve dhe e trafikantëve të cilët i shfrytzojnë ata për një varg veprimtarish kriminale, ose i shesin tek pronarë tjerë për punë të rënda, mirëpo, nuk anashkalohen edhe veprime të tilla si rrezikimi i jetës së migrantëve ose shkeljeve të të drejtave themelore të njerzve, ndërsa nuk janë të pakta rastet kur migrantët nuk arrijnë t'ia dalin, dhe vdesin gjat rrugës.

Gjatë punimit do të trajtohen edhe grupet vulnerabël siç janë femijët gratë, të cilët joshen nga premtime për punsime dhe për një jetë më të mire, mirëpo gjat rrugës bien pre e trafikimit nga ana e trafikantëve

Poashtu do të paraqesim faktorët që i shtyjnë njerzit të marrin rrugën e migrimit, mënyrat dhe rrugët e kontrabandimit, mjetet me të cilat transportohen këta migrantë prej vendit të origjinës, tranzitit dhe drejtë destinacioneve përfundimtare, kush janë këta kontrabandistë, cilët janë faktorët që i shtyjnë këta të ndërmarin veprime kriminale, dhe se a ka ndonjë instrument ligjor ndërkombëtar të krijuar për të parandaluar dhe luftuar kontrabandën e migrantëve

Duke qenë se RMV-së ka qenë cak i numrit të madhë të emigrantëve mbrenda periudhës së vitit 2016 deri në vitin 2021 , te cilët RMV-në nuk e shihnin si vend destinacioni por vetëm si vend tranziti për të arritur në vendet e tyre të Evropës. Pavarësisht se këta migrantë vijnë nga vende të ndryshme të botës në momentin që gjinden në një shtet tjetër ata gëzojnë një numër të madhë të drejtash të cilat janë të garantuara me norma ndërkombëtare poashtu dhe me ato të brendshme,

Pasi që qëllimi i këtij hulumtimi është Kontrabandimi me emigrantë në RMV, dhe si shtet i cili e ka nënshkruar dokumentin më të rëndësishëm ndërkombëtar kundër kontrabandimit të migrantëve i njohur si Protokolli kundër kontrabandës së migrantëve në rrugë Toksore , Ujore dhe Ajrore, është e detyruar për tu siguruar që këta emigrantë t'i gëzojnë të gjitha të drejtat që dalin nga ky protokoll, ku parashihen ofrimi i ndihmës dhe mbështetjes për këto viktime, përfaqsim i duhur ligjor, ofrimin të mbrojtjes dhe rehabilitimit në perputhje me legjislacionin e brendshëm, derisa nëpërmjet këtij hulumtimi synojmë të paraqesim të dhëna se sa kanë qenë të afta institucionet e RMV-së të menaxhojnë këto situata lidhur me fluksin e madhë të emigrantëve brenda vitit 2016-2022.

Poashtu do të ofrojmë të dhëna nga institucione përkatese si ato nacionale dhe ato internacionale, mendime të eksperteve lidhur me këtë lloj kriminaliteti, regullimin ligjorë të kësaj veprimtarije kriminale si me dokumente ndërkombëtare, ashtu dhe me norma të RMV-së poashtu promovimi i masave preventive dhe represive me qëllim parandalimit dhe luftimit të këtij lloji të kriminaliteti.

Dhe i një rëndësie të veçantë është edhe ndikimi i këtij punimi mbi ata që si zgjidhje të vetme e shohin kryerjen e këtyre veprave, si një preventivë speciale dhe gjenerale duke i vetëdisuar se nuk përfitohet nga fatkeqësia e tjetrit, duke shqiptuar dënime të ashpra nga ana e Shtetit, ku përmes këtyre denimeve të rrepta, do të ndikonte mbi masën të mos jenë kryesë primarë ose recidivist të këtyre veprave penale.

1. Hipotezat

Hipotezat që kam ngritur në këtë punim do mundohem ti vërtetoj përgjatë shtrirjes së hulumtimit lidhur me dukurin kontrabandës me emigrantë si vepër penale në Maqedoninë e Veriut.

Hipoteza e parë

Kur njeriu nuk ka mundësi t'i sigurojë mjetet e nevojshme për jetesë në mënyrë legjitime dhe ligjore ai kërkon alternativa dhe mundohet ato t'i arrijë në një mënyrë tjetër duke I thyer këto norma ligjore.

Hipoteza e dytë

Pozita e tillë gjeografike e Maqedonisë së Veriut , bën që ajo të shfrytëzohet si një rrugë kryesore tranziti për mijëra refugjatë dhe migrantë, e jo si destinacion perfundimar.

Hipoteza e tretë

Perballë politikave të shpra të Maqedonisë së Veriut kundër këtyre veprave penale, kontrabanda përsëri është në nivelin e saj të lartë ndërsa migrantët e parregullt gjithnjë e më tepër të gatshëm mbështeten në shërbimet kontrabandistëve të organizuar.

Me qëllim të arritjes së qëllimit dhe nxjerjes së rezultateve të kërkuara nga ky hulumtim kam shtruar këto pyetje:

1. Cilat janë faktorët që po ndikojnë në rritjen e numrit të kontrabandistëve në RMV ?
2. Cilat janë shkaqet që këta emigrantë marrin rrugën e migrimit ?
3. Abuzimi dhe shkelja e lirive dhe të drejtave të këtyre emigrantëve gjatë rrugës për në destinacion ?

4. Sa është i zbatueshëm në praktikë legjislacioni penal i RMV-së i cili rregullon veprën penale të kontrabandës me emigrantë ?
5. Cilat janë masat për parandalimi dhe luftimin e kësaj dukurie ?

2. Metodologjia e hulumtimit

Metodat të cilat do ti përdorë në këtë hulumtim paraqesin zemrën e këtij studimi. Në hulumtim do të shfrytëzohet literatura përkatëse bashkëkohore studimore si një komplet të dhënash të papërpunuara, një vepër e publikuar, libra, artikuj dhe informacione të tjera të mbledhura në këtë drejtim për një qëllim të ngjashëm. Po ashtu në pjesën më të madhe do të shfrytëzohen edhe burimet e hapura siç janë web – faqet të ndryshme të internetit, ndërsa nga vetë natyra e studimit pjesa e pakontestueshme janë metodat si në vijim.

Metoda hisotrike - si metodë e cila ka për qëllim hulumtimin dhe studimin e së kaluarës, me anë të kësaj metode, në këtë hulumtim, do të përpiqemi të shohim se si kjo dukuri ka qenë e rregulluar në periudha historike të ndryshme duke ofruar të dhëna të ndryshme.

Metoda krahasimore - nëpërmjet kësaj metode të rëndësishme, bëhet identifikimi i çështjeve të ngjashme dhe dallimeve, midis legjislacioneve të vendeve të ndryshme lidhur me veprën penale të kontrabandës me migrantë.

Metoda anketës dhe intrvistës - do të përmendim të dhëna të mbledhura nga intervistues të ndryshëm, organizata të ndryshme si dhe medime të cilat ofrojnë të dhëna lidhur me viktimat e kontrabandës.

Metoda analizës - do të analizojmë të dhëna të ndryshme duke konsumuar literaturë të ndryshme në mnyra të ndryshme me qëllim që të nxjerrim konkluzione përmes zbërthimit të tërësisë në pjesë të caktura

Metod statistikore – me anë të kësaj metode do përpiqemi të paraqesim të dhëna nga enti statistikor i RMV-së, poashtu edhe të dhëna të tjera nga insitucionet përkatëse sa i përket kontrabandës me emigrantë si vepër penale mbrenda periudhës 2016-2021

Kapitulli I

1.VËSHTRIM HISTORIK DHE KOMPERATIV LIDHUR ME DUKURIN E KONTRABANDËS ME EMIGRANTË

Migrimi (latinisht: migrationem) që nënkupton ndryshimi i vendbanimit ose habitatit, largimi ose kalimi nga një lokalitet në tjetrin.¹

- Migrim - Lëvizja në hapësirë e popullsisë, ndërrimi i vendbanimit.
- Emigrim - Largimi i popullsisë nga vendbanimi.
- Imigrimi - Ardhja e popullsisë nga një vendbanim tjetër.²

Migrimi është një nga forcat kryesore lëvizëse të përparimit dhe zhvillimit njerëzor. Njerëzit kanë lëvizur në të gjithë globin për një sërë arsesh: të rrisin mundësitë e tyre ekonomike; për t'u siguruar fëmijëve të tyre një arsim; për të gjetur një familje; për të nisur një aventurë dhe për të kërkuar mbrojtje. Migrimi nga ana tjetër ka çuar në përhapjen e gjuhëve, kulturave, kuzhinave dhe ideve në shkallë ndërkombëtare.

Migrimi global siç ekziston sot është një nga nënproduktet masive të globalizimit; mirpo te shfrytëzimi i këtij fenomeni nga kriminelët fitimprurës i ka dhënë një anë më të errët.³

Në literaturën bashkohore kriminologjike dhe në raporte të ndryshme të organizatave ndërkombëtare të cilat përcjellin migrimin e popullatës dhe lëvizjet e refugjatëve, thuhet se numri i tyre është rritur disa herë në krahasim me disa dekada më parë, Siç dihet shtimi i numrit të madhë të emigrimit është rritur për shkak të konflikteve politike, krizave ekonomike e luftërave lokale çregullimeve sociale, për shkak katastrofave të ndryshme natyrore dhe për shkak të shkeljeve e cënimeve të të drejtave dhe lirive të njeriut në shumë shtete dhe regjione të botës.

¹ Migration, Online Etymology Dictionary.

² Agjencia Statistikave Të Kosovës , Migrimi Kosovar, fq 11, kyçur me 21 Gusht 2022, <https://ask.rks-gov.net/media/1379/migrimi-kosovar-2014.pdf>

³ UNODC, Toolkit to Combat Smuggling of Migrants, Understanding migration, 1.1 Migration and development, faqe 3, kyçur me 21 Gusht 2022. https://www.un.org/ruleoflaw/files/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

Levizja e tyre shkon prej vendeve të përfshira në konflikte e luftëra civile, vende të varfëra dhe të pazhvilluara, drejt vendeve të zvilluara dhe demokratike.⁴

Kontrabanda kryhet në rrugë tokësore, ajrore ose detare ku këta migrantë janë prehë e çdo lloj aktiviteti çnjerztor pasi që në rrugë legale është e pamundur, ata marrin rrugë ilegale duke ju shmangur kontrolleve zyrtare kufitare nga mungesa e dokumenteve valide, u dorëzohen këtyre kontrabndistëve për një shumë të hollash.

Migrimi ndërkombëtar i njerëzve është mirë i rregulluar dhe secili vend ose grupe shtetesh kanë adoptuar qasje të ndryshme për të përcaktuar se si dhe nën çfarë rrethanash të huajt mund të hyjnë, jetojnë, studiojnë ose punojnë brenda kufijve të tyre.

Kontrabandistët e emigrantëve i shfrytëzojnë këto nevoja dhe ofrojnë shërbimet e tyre për përfitime. Ata mund të punojnë kryesisht vetë, brenda një rrjeti të vogël në një ose dy vende, ose veprojnë si pjesë të organizatave të mëdha e komplekse shumëkombëshe, në varësi të llojit të shërbimit të cilën e ofrojnë. ofertat mund të variojnë nga një kalim i vetëm ndërkombëtar kufitar deri tek trajektoret transkontinentale që përfshijnë mënyra të ndryshme të transportit dhe kalimet të shumta kufitare.⁵

1.1 Njohuri të përgjithshme mbi kontrabandën me emigrantë

Kontrabanda me emigrantë është një aktivitet kriminal dinamik global. Rethanat e vështira sociale dhe politike, si dhe disponueshmëria e kufizuar e rrugëve legale të migracionit, i shtynë njerëzit drejt rrjeteve kriminale për të mundësuar hyrjen, kalimin ose qëndrimin e tyre të paautorizuar në BE.⁶ Kontrabanda e migrantëve është një biznes fitimprurës për rrjetet kriminale me një xhiro vjetore të vlerësuar që arrin shumë miliarda euro në mbarë botën. Kontrabandistët përdorin rrugë tokësore, detare dhe ajrore për të lehtësuar migrimin e parregulltë Brenda Bashkimit Evropian.⁷

⁴ HALILI Ragip, Kriminologji (botimi I shtatë), Migrimi I njerëzve dhe kriminaliteti I të huajve, fq 245

⁵ UNODC, Global Study on Smuggling of Migrants 2018, CHAPTER I, GLOBAL OVERVIEW INTRODUCTION: THE NEED FOR A BETTER UNDERSTANDING OF THE SMUGGLING OF MIGRANTS, fq 17, Kyqur me 20 tetor 2022, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glosom/GLOSOM_2018_web_small.pdf

⁶ An official website of the European Union, Irregular migration and return, kyqur me 20 tetor 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/irregular-migration-and-return_en

⁷ An official website of the European Union, Migrant Smuggling, kyqur me 20 tetor 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/irregular-migration-and-return/migrant-smuggling_en

Udhëtimi drejt BE-së mund të jetë jashtëzakonisht i rrezikshëm.⁸ Migrantët e kontrabanduar janë të cenueshëm ndaj abuzimit dhe shfrytëzimit. Siguria e tyre dhe madje edhe jeta e tyre shpesh vihen në rrezik: ata mund të mbyten në kontejnerë, të vdesin në shkretëtirë ose të mbyten në det ndërsa kontrabandohen nga kriminelët që kërkojnë fitim, të cilët i trajtojnë ata si mall. Duke qenë se krimi është klandestin, shifrat e sakta globale janë të vështira për t'u gjetur. Megjithatë, vlerësohet se dy nga rrugët kryesore të kontrabandës - që çojnë nga Afrika Lindore, Veriore dhe Perëndimore në Evropë dhe nga Amerika e Jugut në Amerikën e Veriut - gjenerojnë rreth 6.75 miliardë dollarë në vit për kriminelët, ndërsa shifra globale ka të ngjarë të jetë shumë më e lartë.⁹

Protokolli kundër Kontrabandës së Migrantëve në rrugë Tokësore, Ujore ose Ajrore njeh gjithashtu edhe thekson rëndësinë që shtetet të mbrojnë të drejtat e emigrantëve në parandalimin dhe luftimin e kontrabandës së emigrantëve. Maqedonia e Veriut është nënshkruese e këtyre dokumenteve, prandaj rregulloret në këtë fushë pasqyrojnë detyrimet e shtetit për të ofruar mbrojtje adekuate për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe emigrantëve të kontrabanduar. Menjëherë pas anëtarësimit në Protokollin kundër Kontrabandimit të Migrantëve nga Toka, Uji ose Ajri dhe Protokolli për Parandalimin, shtypjen dhe ndëshkimin e trafikimit të njerëzve, veçanërisht grave dhe fëmijëve që plotësojnë Konventën e OKB-së kundër Krimit të Organizuar Nderkombëtar, RMV në vitin 2000 filloi një process të përafrimit të kuadrit ligjor kombëtar me standardet ndërkombëtare në fusha lëndore . Ndër rregulloret më të rëndësishme të brendshme të kësaj çështje janë: Kodi Penal, Ligji për Procedurën Penale, Ligji për të huajt dhe Ligji për mbrojtjen e përkohshme ndërkombëtare. Legjislacioni penal i RMV-së i penalizon veprat e trafikimit të qenieve njerëzore, kontrabandën e emigrantëve, organizimin e grupit dhe nxitjen e angazhimit të trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandimit të emigrantëve, si dhe trafikimit të fëmijëve¹⁰.

Sa i përket statusit të viktimave të kontrabandës së emigrantëve në mungesë të një statusi ligjor të përcaktuar saktë këta persona sipas dispozitave të Ligjit për të Huajt kanë status të huajve që

⁸ An official website of the European Union, Irregular migration and return, kyçur me 20 tetor 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/irregular-migration-and-return_en

⁹ UNODC, Smuggling of migrants: the harsh search for a better life, kyçur me 20 tetor 2022 <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/migrant-smuggling.html>.

¹⁰ Law on Criminal Procedure, Cituar nga, REPORT, TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 1.1 LEGAL FRAMEWORK, fq 13, kyçur me 20. Tetor 2022, (<https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

banojnë ilegalisht në territorin e Maqedonisë së Veriut, për shkak të hyrjes së paligjshme ata mund t'i nënshtrohen procedurës së kthimit vullnetar, largimit të dhunshëm, ose siç ndodh shpesh në praktikë edhe pse duhet të jetë masa e fundit ata mund të mbahen në qendrën e pritjes për të huajt, si pjesë e Ministrisë së Punëve të Brendshme të RMV-së, derisa të plotësohen kushtet e nevojshme për zbatimin e procedurës për kthimin ose largimin e të huajit.¹¹

1.2 Kuptimi i nocionit të kontrabandës me emigrantë

Çfarë është kontrabanda e emigrantëve?

Përkufizimi i pranuar ndërkombëtarisht i kontrabandës së migrantëve buron nga Protokollin kundër Kontrabandës së Migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri, i cili plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional (Protokollin i Kontrabandës së Migrantëve). Protokollin përcakton krimin e kontrabandës së emigrantëve si " prokurimi, për të përfituar drejtpërdrejt ose tërthorazi, përfitim financiar ose tjetër përfitim material, nga hyrja e paligjshme e një personi në një Shtet Palë nga i cili personi nuk është shtetas ose rezident i përhershëm¹²”.

Asnjë shtet anëtar nuk mundet t'i përmbahet Protokollit të Kontrabandës së Migrantëve pa aderimin paraprak të Konventës kundër Krimit të Organizuar Transnacional.¹³

Kontrabanda e emigrantëve i referohet lëvizjes së personave përtej kufijve ndërkombëtarë, për përfitime financiare. Të dhënat mbi kontrabandën e emigrantëve u lejojnë politikëbërësve të kuptojnë më mirë fenomenet, si dhe të zhvillojnë politika që promovojnë emigrimin, e sigurtë dhe të rregullt.

Të dhënat për kontrabandën janë të pakta dhe nuk ka një raport vjetor global mbi tendencat e kontrabandës së emigrantëve. Statistikat zyrtare mbi kontrabandën e migrantëve janë të kufizuara

¹¹Article 81 of the Law on Foreigners, "Official Gazette of RM", Cituar nga,REPORT, TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 1.1 LEGAL FRAMEWORK, fq 14, kyçur me 20. Tetor 2022, (<https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>)

¹² Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime.

¹³ UNODC, Global Study on Smuggling of Migrants 2018, CHAPTER I GLOBAL OVERVIEW, INTRODUCTION: THE NEED FOR A BETTER UNDERSTANDING OF THE SMUGGLING OF MIGRANTS, What is migrant smuggling, fq 17, kyçur me 22 tetor 2022, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glosom/GLOSOM_2018_web_small.pdf

pasi shumë vende nuk mbledhin apo publikojnë të dhëna të tilla. Të dhënat e pakta që ekzistojnë për kontrabandën janë marrë nga numrat e mbërritjeve të tilla si ato nëpër Mesdhe ose bazohen në numrin e migrantëve të kapur në një kufi.¹⁴ Një tregues i dobishëm për kontrabandën e migrantëve dhe shqetësimet që shtetet kanë për praktikën është numri i vendeve që kanë ratifikuar Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional dhe protokollin e saj plotësues Protokollin kundër Kontrabandës së Migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri.¹⁵

Çfarë kuptojmë me termin ‘migrant’, ‘refugjat’, dhe azilkërkues.

Termat "migrant" refugjat", "azilkërkues" përdoren për të përshkruar njerëzit që janë në lëvizje, që kanë lënë vendet e tyre dhe kanë kaluar kufijtë.

Termat "migrant" dhe "refugjat" shpesh përdoren në mënyrë të ndërsjelltë, por është e rëndësishme të bëhet dallimi midis tyre pasi ka një ndryshim ligjor.

Kush është një migrant?

Nuk ka asnjë përkufizim ligjor të pranuar ndërkombëtarisht për një migrant. Ashtu si shumica e agjencive dhe organizatave, si Amnesty International, kuptojmë se migrantët janë njerëz që qëndrojnë jashtë vendit të tyre të origjinës, të cilët nuk janë azilkërkues apo refugjatë.

Për shembull, disa migrantë largohen nga vendi i tyre sepse duan të punojnë, studiojnë ose të bashkohen me familjen. Të tjerë mendojnë se duhet të largohen për shkak të varfërisë, trazirave politike, dhunës së bandave, fatkeqësive natyrore ose rrethanave të tjera serioze që ekzistojnë atje.¹⁶

Ekziston një sasi e madhe literaturë që tregon shkelje të rënda të të drejtave të njeriut të shkaktuara emigrantëve gjatë udhëtimit të tyre, duke demonstruar shpesh lidhje me lloje të ndryshme krimi. Në mënyrë që për të kuptuar mënyrën se si dhuna dhe abuzimet ndodhin në

¹⁴ Laczko and McAuliffe, 2016 cituar nga, MIGRATION DATA PORTAL The bigger picture, Smuggling of migrants, kyçur me 23 tetor 2022, <https://www.migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants>

¹⁵ MIGRATION DATA PORTAL The bigger picture, Smuggling of migrants, kyçur me 23 tetor 2022, <https://www.migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants>

¹⁶ AMNESTY INTERNATIONAL, REFUGEES, ASYLUM-SEEKERS AND MIGRANTS, kyçur me 23 tetor 2022 <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees- asylum-seekers-and-migrants/>

kontekstin e kontrabandës, është thelbësore të shqyrtohet pse ndodhin këto abuzime dhe si, forma të ndryshme të dhunës ndikojnë ndryshe te migrantët.¹⁷

Qeveritë duhet të mbrojnë të gjithë emigrantët nga dhuna raciste dhe ksenofobike, shfrytëzimi dhe puna e detyruar. Emigrantët kurrë nuk duhet të ndalohen ose të detyrohen të kthehen në vendet e tyre pa një arsye legjitime.

Kush është një refugjat?

Një refugjat është një person që ka ikur nga vendi i tij sepse atje është në rrezik të shkeljeve të rënda të të drejtave të njeriut dhe persekutimit. Rreziqet për sigurinë dhe jetën e tyre janë aq të mëdha sa ata mendojnë se nuk kanë zgjidhje tjetër veçse të largohen dhe të kërkojnë siguri jashtë vendit të tyre, sepse qeveria e tyre nuk mund ose nuk do t'i mbrojë ata nga ato rreziqe. Refugjatët kanë të drejtën e mbrojtjes ndërkombëtare.

Kush është një azilkërkues?

Një azilkërkues është një person që është larguar nga vendi i tij dhe kërkon mbrojtje nga persekutimi dhe shkeljet e rënda të të drejtave të njeriut në një vend tjetër, por që ende nuk është njohur ligjërisht si refugjat dhe pret të marrë një vendim për kërkesën e tij për azil. . Kërkimi i azilit është një e drejtë njerëzore. Kjo do të thotë që të gjithë duhet të lejohen të hyjnë në një vend tjetër për të kërkuar azil.¹⁸

1.3 Dallimi ndërmjet kontrabandës me emigrantë dhe trafikimit me qenie njerëzore

Këto janë dy krime të dallueshme, por shpesh të ndërlidhura. Ndërsa trafikimi i qenieve njerëzore synon të shfrytëzojë një person i cili mund të jetë ose jo emigrantë, qëllimi i kontrabandës sipas përkufizimit është të nxjerrë fitime nga lehtësimi i kalimit të paligjshëm të kufirit. Trafikimi i qenieve njerëzore mund të ndodhë brenda vendit të origjinës së viktimës ose në një vend tjetër.

¹⁷ UNODC, Abused and Neglected, I. Introduction ,1.1 Purpose of the current paper, fq 14, kyçur me 23 tetor 2022 <https://reliefweb.int/report/world/abused-and-neglected-gender-perspective-aggravated-migrant-smuggling-and-response?>

¹⁸ AMNESTY INTERNATIONAL, REFUGEES,ASYLUM-SEEKERS AND MIGRANTS, <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/?>

Kontrabanda e emigrantëve ndodh gjithmonë përtej kufijve kombëtarë. Disa emigrantë mund të fillojnë udhëtimin e tyre duke rënë dakord të kontrabandohen në një vend ilegalisht por përfundojnë si viktimë të trafikimit të qenieve njerëzore kur mashtrohen ose detyrohen në një situatë shfrytëzuese më vonë gjatë procesit për shembull duke u detyruar të punojnë pa ose shumë pak para për të paguar transportin e tyre. Kriminelët mund të kontrabandojnë dhe trafikojnë njerëz duke përdorur të njëjtat rrugë dhe metoda të transportit të tyre. Emigrantët e kontrabanduar nuk kanë asnjë garanci se ata që i kontrabandojnë nuk janë në fakt trafikantë njerëzish.¹⁹

Trafikimi:

Shkaqet kryesore të trafikimit janë të shumta të ndërlidhura dhe shpesh komplekse. Në përgjithësi ato krijojnë rrethanat në të cilat trafikimi mund të lulëzojë.²⁰

Neni 3, paragrafi (a), i Protokollit për Parandalimin Shtypjen dhe Ndëshkimin e Trafikimit të Njerëzve, veçanërisht Grave dhe Fëmijëve, që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimin të Organizuar Transnacional (më tej referuar si Protokollin e Trafikimit të Personave),²¹ e përcakton trafikimin e personave si më poshtë:

“Trafikim i personave” do të thotë rekrutimi, transporti, transferimi, strehimi ose pranimi i personave me anë të kërcënimit ose përdorimit të forcës ose formave të tjera të shtrëngimit, rrëmbimit, mashtrimit, abuzimit të pushtetit ose një pozicioni vulnerabiliteti ose i dhënies ose marrjes së pagesave ose përfitimeve për të arritur pëlqimin e një personi që ka kontroll mbi një person tjetër, me qëllim shfrytëzimi.

Shfrytëzimi do të përfshijë së paku: shfrytëzimin e prostitucionit të tjerëve ose forma të tjera të shfrytëzimit seksual, punën ose shërbimet e detyruar, skllavëria ose praktika të ngjashme me skllavërinë, robëria ose heqjen e organeve.

¹⁹ United Nation-Office on drugs and Crime, HOW IS MIGRANT SMUGGLING DIFFERENT FROM HUMAN TRAFFICKING, kyçur me 23 tetor 2022, <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/migrant-smuggling/faqs.html>

²⁰ UNODC-<https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

²¹ Ibid., vol. 2237, No. 39574, Cituar nga: UNODC, Toolkit to Combat Smuggling of Migrants, 1.11 Related concept: trafficking in persons, fq 33, kyçur me 23 tetor 2022, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

Në terma bazë që një person të jetë fajtor për trafikim njerëzish duhet të jenë të pranishëm (dhe evidentuar):

- Akti: rekrutimi, transportimi, transferimi, strehimi ose marrja e një personi.
- Do të thotë: kërcënimi ose përdorimi i forcës ose forma të tjera shtrëngimi, rrëmbimi, mashtrimi, shpërdorimi i pushtetit ose i një pozicioni cënueshmërie ose i dhënies ose marrjes së pagesave ose përfitimeve
- Qëllimi: shfrytëzimi i cili përfshin shfrytëzimin e prostitucionit të tjerëve dhe forma të tjera të shfrytëzimit seksual, punën e detyruar, skllavërinë ose praktika të ngjashme me skllavërinë dhe heqjen e organeve.²²

Aktivitetet:

Trafikim për punë të detyruar:

Viktimat e kësaj forme të përhapur të trafikimit vijnë kryesisht nga vendet në zhvillim. Ata rekrutohen dhe trafikohen duke përdorur mashtrime dhe detyrime dhe e gjejnë veten të mbajtur në kushte skllavërie në një sërë punësh. Viktimat mund të angazhohen në punë bujqësore, miniera, peshkim ose ndërtim, së bashku me punë të tjera që kërkojnë punë intensive.

Operacionet e INTERPOL-it kanë shpëtuar burra, gra dhe fëmijë të trafikuar nga puna e detyruar. Ky krim nuk kufizohet në një rajon apo demografi të vetme.

Trafikim për veprimtari të detyruar kriminale:

Kjo formë e trafikimit i lejon rrjetet kriminale të korrin fitimet e një sërë aktiviteteve të paligjshme, pa rrezik. Viktimat detyrohen të kryejnë një sërë aktiviteteve të paligjshme të cilat nga ana e tyre krijojnë të ardhura.

Këto mund të përfshijnë vjedhjen, kultivimin e drogës, shitjen e mallrave të falsifikuara ose lypjen e detyruar. Viktimat shpesh kanë kuota dhe mund të përballen me dënime të rënda nëse nuk performojnë siç duhet.

Trafikim i femrave për shfrytëzim seksual:

²² UNODC, Toolkit to Combat Smuggling of Migrants, 1.11 Related concept: trafficking in persons, fq 33, kyçur me 23 tetor 2022, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

Kjo formë e përhapur trafikimi prek çdo rajon në botë qoftë si vend burimi, tranziti apo destinacioni. Gratë dhe fëmijët nga vendet në zhvillim dhe nga pjesët vulnerabël të shoqërisë në vendet e zhvilluara joshen nga premtimet për punësim të denjë për të lënë shtëpitë e tyre dhe për të udhëtuar drejt asaj që ata e konsiderojnë një jetë më të mirë.

Viktimat shpesh pajisen me dokumente të rreme udhëtimi dhe përdoret një rrjet i organizuar për t'i transportuar në vendin e destinacionit, ku gjenden të detyruara në shfrytëzim seksual, duke u mbajtur në kushte çnjerëzore dhe terror të vazhdueshëm.

Trafikim për heqjen e organeve:

Në shumë vende listat e pritjes për transplantime janë shumë të gjata, dhe kriminelët e kanë shfrytëzuar këtë mundësi për të shfrytëzuar dëshpërimin e pacientëve dhe donatorëve të mundshëm. Shëndeti i viktimave madje edhe jeta e tyre është në rrezik pasi operacionet mund të kryhen në kushte klandestine pa asnjë ndjekje mjekësore.

Plakja e popullsisë dhe rritja e incidencës së diabetit në shumë vende të zhvilluara ka të ngjarë të rrisë kërkesat për transplantim organesh dhe ta bëjë këtë krim edhe më fitimprurës.

Kontrabanda me njerëz:

E lidhur ngushtë me trafikimin e qenieve njerëzore është edhe çështja e kontrabandës së njerëzve pasi shumë migrantë mund të bien viktima të punës së detyruar gjatë udhëtimit të tyre. Kontrabandistët mund t'i detyrojnë emigrantët të punojnë në kushte çnjerëzore për të paguar për kalimin e tyre të paligjshëm përtej kufijve.²³

Kontrabandistët e emigrantëve janë kriminelë dhe jo humanitarë. Ata janë të motivuar nga përfitimi financiar ose material. Ata mund të punojnë në mënyrë individuale ose pjesë e një rrjeti shumëkombësh të mirëorganizuar.

Aty ku kontrabanda e organizuar paraprakisht ndodh, në distanca më të mëdha dhe përfshin kalime të shumta kufitare, është e zakonshme që një zinxhir koordinatorësh të ndërveprojnë me njëri-tjetrin dhe të punojnë me grupet lokale në vendet e tranzitit dhe të destinacionit. Kontrabandistët të cilët janë të ngarkuar me rekrutimin, promovimin dhe shitjen e shërbimeve të

²³ INTERPOL, Types of human trafficking, kyçur me 24 tetor 2022, <https://www.interpol.int/en/Crimes/Human-trafficking/Types-of-human-trafficking>

kontrabandës zakonisht i shesin aktivitetet e tyre njerëzve nga i njëjti komunitet ose i njëjti grup etnik. Kontrabandistët veçanërisht ata në rolet e ndërmjetësuesve shpesh kanë të njëjtën shtetësi si emigrantët që i kontrabandojnë, ata flasin gjuhën vendase njohin territorin dhe janë të përfshirë drejtpërdrejt në kontrabandën aktuale për shembull duke ofruar strehim të përkohshëm ose duke udhëhequr migrantët përtej kufirit.²⁴

1.4 Faktorët ndikues në rritjen e numrit të kriminalitetit:

Faktorët kriminologjen janë të gjithë ato shkaqe, kushte dhe rethana që ndikojnë në rritjen e kriminalitetit dhe sjelljeve të ndryshme kriminale në një shoqëri, faktorët kriminologjen gjithmonë kanë qenë qështje e debatit pasi që egzistojnë mendime të ndryshme dhe prandaj egzistojnë qasje dhe shpjegime të ndryshme këta faktorë paraqesin dukurinë dhe shkaqet që ndikojnë në paraqitjen e kriminalitetit. Mirëpo cilat janë këto shkaqe dhe cilat kanë vendim përfundimtar, nuk mund të përcaktohen aq lehtë²⁵

Duke qenë se temë e trajtimit në këtë punim është kontrabanda me emigrantë në RMV, Egzistojnë një sërë faktorësh që ndikojnë në sjelljet kriminale tek disa njerëz, ndërsa si faktorë më të shprehur në këtë shtet janë: Arsimimi, Papunsia, dhe Varfëria. Mirpo si ndikojnë këta faktorë që e shtyjnë një njeri të ndërmer veprime kriminale.

1.4.1 Arsimimi:

Arsimimi është një faktor me rëndësi në formimin dhe aftësimin e personalitetit të njeriut për një jetë më të sigurtë dhe më të suksesshme, një kohë të gjatë është mendur se arsimimi është një mjet i fuqishëm për pengimin e sjelljeve devijante dhe kriminale. Njeriu i arsimuar është më i aftë për të dalluar të keqën dhe të mirën dhe se këta persona më vështirë bien në ndikime negative.

Ata janë të pajisur me më shumë dije dhe informata dhe e kanë më të lehtë të marrin qëndrime dhe sjellje pozitive.

²⁴ United Nations, MIGRANT SMUGGLING FAQs, Who are the migrant smugglers, kyçur me 24 tetor 2022, <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/migrant-smuggling/faqs.html#m5>

²⁵ HALILI Ragip, Kriminologji (botimi I shtatë), Pikëpamjet mbi faktorët kriminologjen, Prishtin, 2011, fq 236

Prandaj gjithmonë është theksuar se personat e arsimur gati gjithë herë sillen në pajtim me normat ligjore morale dhe shoqërore, ku autori i njohur Enriko Feri i cili në hulumtimet dhe studimet e veta thekson se kriminaliteti zvogelohet në shoqëri krahas rritjes dhe shkallës së arsimimit të popullsisë.

Në veçanti theksohet se emancipimi dhe civilizimi i popullatës ndikon në rënien e kriminalitetit.

Sipas konstatimeve të tij dhe autorëve të tjerë del se arsimimi zvogëlon injorancën, mosdijen, zhduk veset dhe shprehejet e këqia, ndikon në braktisjen e adeteve dhe relikteve të vjetra.

Nga ana tjetër personat e paarsimuar më vështirë mundë të kyçen në shumë procese jetësore, atyre u mungon aftësia për t'i kuptuar dhe gjykuar drejtë pasojat e veprimeve të ndryshme, për çka ata nuk janë të aftë t'u bëjnë rrezistencë nxitjeve dhe sprovave të ndryshme të ambientit shoqëror. Siç thoshte shkrimtari i njohur francez **Viktor Hygo** "Hapja e një shkolle do të thotë mbyllje e një burgu.

Mirëpo është një e vërtetë e pamohueshme, se të dhënat e ndryshme e statistikave gjyqsore, të shumë vendeve, tregojnë se pjesmarrja e personave të paarsimuar ose me shkallë të ulët të arsimit është e madhe në kryerjen e sjelljeve kriminale në shumë vende të botës. Ky konstatim ka të bëjë me kryerjen e disa veprimeve kriminale si: vepra penale kundër jetës dhe trupit, kundër pronës, sjelljet dhe krimet e dhunës etj.²⁶

1.4.2 Varfëria

Varfëria gjithashtu konsiderohet si një ndër faktorët e kriminalitetit i cili ndikon në paraqitjen e kriminalitetit, ku ndikim të madh kanë kushtet e vështira materiale në paraqitjen e kësaj dukurie kriminale, këto janë prezente në kohën e krizave dhe depresioneve ekonomike,

Filozofi i njohur Aristoteli thoshte se " **varfëria është nëna e krimit, ndërsa begatia nëna e imoralitetit**". Edhe sot e kësaj dite, në literaturën kriminologjike ka mendime të ngjashme që theksojnë lidhjen midis varfërisë dhe sjelljeve kriminale.

Është një e vërtetë e madhe dhe e pakontestueshme se kushtet materiale e sidomos skamja ndikojnë fuqishëm në sjelljet dhe qëndrimet e individëve dhe grupeve të caktuara.

²⁶ HALILI Ragip Krimionologji(botimi I shtatë)Prishtine 2011, fq 260

Mirëpo kriminlitetit në një shoqëri, në një shtet, nuk është vetëm rezultat i varfërisë. Se është kështu e vërteton edhe paraqitja e të ashtuquajturit kriminalitet “I jakës së bardhë” dhe “kriminlitet i organizuar” i cili nuk kryhet nga persona dhe individë të cilët vuajnë nga skamja dhe varfëria, kryerësit e këtij kriminaliteti rekrutohen nga qarqet e larta dhe nga pjesa e pasur e shoqërisë.²⁷

1.4.3 Papunsia

Poashtu paraqet faktorë kyç e cila ka të bëjë me pamundësinë e punësimit dhe kyçjes në punë të njerëzve e kjo sjell mungesën e mjeteve për egzistencë, papunësia vjen në shprehje gjatë krizave dhe recesioneve ekonomike, e cila ndikon në keqësimin e pozitës materiale të individëve dhe familjeve. Gjendja e papunësisë ushtron efekte negative si në aspektin social ashtu edhe në atë individual. Për shkak të pamundësisë të plotësimit të nevojave elementare për jetesë të anëtarve të familjes, për shkak të pamundësisë së shkollimit dhe mbrojtjes shëndetësore, pëson braktisja e shkollës dhe mësimi, e që çon deri tek paraqitja e sëmundjeve dhe sjelljeve kriminale.

Shpeshëherë disa individë dhe grupe duke dashur që të dalin nga kjo gjendje e vështirë, fillojnë të mirren me disa aktivitete dhe veprime të dëmshme asociale p.sh me prostitucion, bredhje, lëmoshë, braktisje e familjes dhe të fëmijve etj.

Kriminologu francez J.Konstanti, papunësinë dhe problemet të cilat krijohen te individët dhe familjet, i konsideron si faktorë dhe rrethana që i paraprijnë krimit në shoqëri. Papunësia problemet që nderlidhen me ta, veçmas ndikojnë në paraqitjen e delikuncës së të miturve dhe kriminalitetit të rinjëve.²⁸

Kapitulli II

²⁷ HALILI Ragip Krimionologji(botimi I shtatë)Prishtine 2011, fq 247

²⁸ HALILI Ragip Krimionologji(botimi I shtatë)Prishtine 2011,fq 249

2. FAKTORËT QË NDIKOJNË NË RRITJEN E MIGRIMIT

Gjatë vlerësimit të rrugëve dhe faktorëve vendimmarrës në migrimin e parregullt, ia vlen të shqyrtohen së pari faktorët që ndikojnë në migrimin e parregullt në përgjithësi. Është argumentuar nga studiuesit se vendimi për të migruar si për migrantët e rregullt ashtu edhe për migrantët e parregullt është shpesh një proces kompleks që përfshin faktorë të shumtë.²⁹

Ndërsa gjithnjë e më shumë njerëz kërkojnë të emigrojnë në kërkim të një jete më të mirë për veten dhe familjet e tyre – ndonjëherë duke ikur nga mungesa e mundësive të punësimit dhe nganjëherë nga varfëria ekstreme, fatkeqësia natyrore ose persekutimi – krijohet një kërkesë për shërbime për t'i ndihmuar ata ta bëjnë këtë.

Kriminelët fitimprurës përfitojnë nga ky fakt duke kontrabanduar migrantë. Një arsye pse kontrabandimi i migrantëve ndodhë është se ekzistojnë kufijtë; dhe përgjithësisht, numri i të motivuarve për të emigruar i tejkalon shumë mundësitë e kufizuara për të kaluar kufijtë.³⁰ Kjo mund të ndodhë për ata ose për familjet e tyre për një sërë arsyesh.³¹

Shumëllojshmëria dhe kompleksiteti i shkaqeve rrënjësore do të thotë se nuk është e mundur të numërohen dhe shpjegohen ato në mënyrë gjithëpërfshirëse. Përkundrazi, ky seksion përcakton dhe përshkruan shkurtimisht disa nga shkaqet të zakonshme, duke përfshirë:

- Varfëria
- Globalizimi
- Ligjet kufizuese të imigracionit dhe punës
- Konflikti i armatosur
- Shtypja politike
- Mungesa e shtetit ligjor
- Fatkeqësitë natyrore

²⁹ (i.e. De Haas, 2011; Koser & McAuliffe, 2013; McAuliffe, 2013), cituar nga, Maastricht University Irregular Migration Routes to Europe and Factors Influencing Migrants' Destination Choices, kyçur me 28 tetor 2022, [file:///C:/Users/User/Downloads/1436958842%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/1436958842%20(1).pdf).

³⁰ UNODC, Toolkit to Combat Smuggling of Migrants fq 25, kyçur me 28 tetor 2022, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

³¹ Transnational Organized Crime, The harsh for a better life, kyçur me 28 tetor 2022, <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/migrant-smuggling.html>

- Korrupsioni.³²

2.1 Varfëria

Bota bashkëkohore cilësohet me kontradikta të mëdha. Në njërin anë ka transformime dhe të arritura, vende të pasura dhe me standarde të larta, ndërsa në anën tjetër ka vende, shtete, dhe regjione shumë të varfëra ku popullsia nuk ka mundësi t'i sigurojë as nevojat më elementare për egzistencë, për ushqim, për veshmbathje, dhe për kulm mbi kokë.³³

Kjo është arsyeja kryesore që shumë emigrantë të kontrabanduar kërkojnë t'i shpëtojnë varfërisë³⁴, dhe se varfëria dhe cënueshmëria ekonomike janë ndër kontribuesit kryesorë të trafikimit të qenieve njerëzore. Cënueshmëria ekonomike përfshin papunësinë dhe mungesën e aksesit në mundësi të barabarta. Këto kushte i shtyjnë njerëzit të migrojnë në kërkim të kushteve më të mira të jetesës.

Flukset e emigrantëve ekonomikë që udhëtojnë nëpër rrugë ligjore mund të ofrojnë mundësi për trafikantët për të viktimizuar emigrantët të cilët, pasi kanë lënë mbrojtjen e komuniteteve të tyre, janë të cënueshëm ndaj shfrytëzimit. Për shembull, në një artikull të vitit 2014, Bélanger përshkruan se si trafikimi mund të përfshihet në flukset legale të përkohshme të emigracionit, me shfrytëzimin që manifestohet në rekrutimin e punës së detyruar. Në përgjithësi, individët më të varfër dhe me aftësi të ulëta janë më të ndjeshëm ndaj premtimeve të rreme për punë dhe paga nga trafikantët, të cilët mund t'i mashtrojnë dhe t'i detyrojnë ata në situata trafikimi³⁵.

2.2 Globalizimi

Globalizimi dhe çmontimi i barrierave tregtare e kanë lehtësuar tregtinë ndërmjet kombeve. Ndërsa ka aspekte pozitive të globalizimit, ai gjithashtu kontribuon në trafikimin dhe shfrytëzimin e punëtorëve vulnerabël, veçanërisht kur korporatat kërkojnë burime të lira të punës dhe kosto më të ulëta prodhimi për të kënaqur kërkesën për mallra dhe produkte të lira. Vendet në zhvillim

³² UNODC, Root causes, kyur me 12 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

³³ Ragip Halili, Kriminologjia. botimi I shtatë, Prishtinë, 2011, Varfëria dhe kriminaliteti, fq 248.

³⁴ Toolkit to combat the smuggling of migrants, 2.2 Profiles of smuggled migrants, fq 79, kyçur me 11 nentor 2022, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

³⁵ (Wheaton, Schauer and Galli, 2010, pp. 121-122; Kara, 2011, p. 67-68). cituar nga UNODC, Root causes, kyur me 12 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

ofrojnë këto burime të fuqisë punëtore të lirë dhe kosto më të ulëta prodhimi, pasi qytetarëve të tyre shpesh u mungon arsimimi dhe nuk kanë mundësi tjetër veçse të pranojnë punë me pagesë të ulët dhe kushte shfrytëzuese të punës.³⁶ Për më tepër, lehtësia në rritje e lëvizjes transnacionale e mundësuar nga globalizimi mund të lehtësojë gjithashtu trafikimin.³⁷ Trafikantët e njerëzve dhe kontrabanduesit e emigrantëve ka të ngjarë të përfitojnë nga dobësitë e shtuara që vijnë nga kriza dhe të shfrytëzojnë gatishmërinë e njerëzve për të marrë rreziqe, ndërsa bëhen më të dëshpëruar për punë.³⁸

2.3 Ligjet kufizuese të migracionit dhe punës

Migracioni kufizues dhe ligjet e punës mund të kontribuojnë në trafikim duke krijuar pengesa për migrimin e ligjshëm. Emigrantët e varfër dhe të pambrojtur që kërkojnë të kalojnë kufijtë ndërkombëtarë në kërkim të një jete më të mirë mund të përpiqen të anashkalojnë kufizime të tilla duke migruar në mënyrë të parregullt dhe duke u angazhuar në shërbimet e kontrabandistëve të emigrantëve, disa prej të cilëve mund të rezultojnë të jenë trafikantë³⁹.

Në disa raste, shtetet janë përpjekur ta trajtojnë këtë problem duke krijuar shtigje të ligjshme për emigrantët e cënueshëm nga vendet fqinje për të përfituar mundësi punësimit, veçanërisht nëse ka mungesë të fuqisë punëtore⁴⁰. Fatkeqësisht, kërkesat për pasaportë dhe identifikim, së bashku me kostot dhe vonesat në përpunimin e aplikacioneve për hyrje, shpesh pengojnë efektivitetin e qasjeve të tilla. As nuk ka asnjë garanci se hyrja e ligjshme do t'i mbrojë emigrantët vulnerabël nga trafikantët pasi të kalojnë kufirin⁴¹.

³⁶ Bales, 2004, cituar nga, UNODC, Root causes, kyur me 12 nentor 2022. <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

³⁷ As Kara (2011, p. 68) notes, cituar nga, UNODC, Root causes, kyur me 12 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

³⁸ Toolkit to combat the smuggling of migrants, Migration and the global financial crisis, fq29, kyçur me 13 nentor 2022, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

³⁹ (on these dynamics see, eg, Koser, 2010). Root causes, Restrictive migration and labour laws, kyçur me 13 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

⁴⁰ see Long, 2015, Root causes, Restrictive migration and labour laws, kyçur me 13 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

⁴¹ UNODC, Root causes, Restrictive migration and labour laws, kyçur me 13 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

2.4 Konfliktet e armatosura

Konfliktet krijojnë kushte të favorshme për trafikimin e personave, duke gjeneruar me një masë njerëzish të pambrojtur, që deshirojnë ti shpëtojnë dhunës. Grupet e armatosura angazhohen në trafikim në territoret ku veprojnë, dhe se rekrutojnë mijëra fëmijë për qëllime të përdorimit të tyre si luftëtarë në konflikte të ndryshme, të kaluara dhe aktuale. Ndërsa gratë dhe vajzat priren të trafikohen për martesë dhe skllavëri seksuale, burrat dhe djemtë zakonisht shfrytëzohen në punë të detyruar në sektorin e minierave, si portierë, ushtarë dhe skllavër"⁴².

Në luftërat civile dhe konfliktet etnike, grupet e shtypura mund të pësojnë një prishje të plotë të mbrojtjes ligjore duke rritur cënueshmërinë e tyre dhe nganjëherë duke i larguar nga komuniteti i tyre. Zhvendosja e cila rezulton dhe çon në izolim, duke krijuar kështu kushte që viktimat të bien pre e trafikantëve .⁴³

2.4.1 Shtypja politike

Bota bashkëkohore, fatkeqësisht, është me një vargë konfliktesh, krizash dhe tronditjesh politike. Këto konflikte dhe kundërthënie, në dekadat e fundit janë ashpërsuar shumë në disa regjione, përkatësisht në vedet e lindjes. Gjendja e konflikteve dhe kundërthënieve politike veçmas ashpërsion shtimin e aktiviteteve kriminale që cënojnë liritë dhe të drejtat e qytetarëve.

Kjo gjendje favorizon kriminlitetin e dhunës, korrupsionit, rryshfetit, dhe kriminalitetit të organizuar. Kjo sjell deri tek dezorganizimi total shoqëror dhe çregullim të jetës së familjeve dhe individëve. Në këto kushte janë të pranishme një vargë dukurish dhe sjelljesh kriminale duke filluar prej krimeve më të rënda kundër jetës dhe trupit, e deri te krimet që kanë të bëjnë me sigurinë e qytetarëve, me pronën, me të drejtat dhe liritë e qytetarëve.

Në këto kushte ku mbretërojnë këto konflikte politike që parqiten në këto vende dhe regjime ku konfliktet politike janë dukuri të përditshme, kur bëhet fjalë për procese të montuara gjyqësore, persekutime policore , maltretime të pjesëtarve të grupeve tjera politike, grupeve tjera nacionle te cilët ndiqen dhe ndëshkohen për shkakë të shfaqjes së mendimeve të tyre politike për shkakë se i

⁴² The 2016 UNODC [Global Report on Trafficking in Persons](https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html) states, cituar nga UNODC, Root causes, kyçur me 13 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

⁴³ see also UNODC, 2018, cituar nga UNODC, Root causes, kyçur me 13 nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

përkasin nacionlitetit tjetër⁴⁴. Kjo ndikon që shumë qytetarë vendosin që të largohen, nga vendet e tyre dhe të marri rrugën e emigrimit, pasi e shohin si të pamundur të jetojnë në vendet e tyre të origjinës dhe se aspiratat e tyre, do të mund të arin në vendet e tjera.

2.4.2 Mungesa e shtetit ligjorë

Krizat ka të ngjarë të kenë ndikim në trafikimin e personave jo vetëm në zonat e prekura drejtpërdrejt, por edhe në rajonet ku strehohen migrantët, pavarësisht nga statusi i tyre ligjor dhe natyra e krizës.

Erozioni i shtetit të së drejtës dhe prishja institucionale, zhvillimi i aktiviteteve kriminale, korrupsioni dhe përfshirja e zyrtarëve, mosndëshkimi dhe mbështetja e shtuar në mekanizmat negativë të përballimit dhe strategjitë e rrezikshme të mbijetesës, vërehen në shumë kriza në shkallë të gjerë dhe përfaqësojnë faktorë të rëndësishëm rreziku për trafikimin e personave; Mungesa e mbrojtjes ose zgjidhjeve të menjëhershme rrit ekspozimin ndaj trafikimit, veçanërisht në mjediset të zgjatura;

Qeveritë e dobëta janë më pak të pajisura për t'iu përgjigjur një krize në shkallë të gjerë dhe kur një krizë godet, ajo do të përkeqësojë fuqishëm cënueshmërinë e popullatave të prekura;

Faktorë të tjerë rëndues që lidhen me diskriminimin, qoftë në bazë gjinore, etnike, racore, fetare, sociale, në komunitete apo në nivel kombëtar⁴⁵

2.4.3 Fatkeqësitë natyrore

Fatkeqësitë natyrore mund të kenë një ndikim të papritur në emigrim, duke shkaktuar zhvendosje të madhe të popullsisë. Për më tepër përkeqësimi gradual i kushteve mjedisore të shkaktuara nga ndryshimet klimatike dhe faktorët e krijuar nga njeriu mund të kenë gjithashtu një ndikim afatgjatë në lëvizjen e njerëzve. Krahas fenomeneve të tilla si shkretëtirëzimi, degradimi i tokës dhe shpyllëzimi, ekziston çështja kryesore e rritjes së nivelit të detit, e cila do të ketë një ndikim të rëndësishëm në lëvizjen e njerëzve. Në këtë drejtim, është vlerësuar se afërsisht 44% e botës, popullsia jeton brenda 150 kilometrave nga një vijë bregdetare dhe një rritje e nivelit të detit prej

⁴⁴ Kriminologjia, Ragip Halili, botimi I shtatë, Prishtinë 2011, Konfliktet politike dhe kriminaliteti fq 253

⁴⁵ Nexus between trafficking and crisis setting (including conflict), UNODC, Roots causes, kyçur me 16. Nenor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>.

vetëm 10 centimetra, për shembull mund të përmytin pjesën më të madhe të Bangladeshit dhe të zhytin plotësisht shumë shtete ishullore në Azi dhe Paqësor.

Një çështje tjetër kryesore është shkretëtirëzimi veçanërisht në rajonin Sahel të Afrikës, pjesërisht për shkak të tharjes ose uljes së reshjeve dhe periudhave të zgjatura të thatësisë e cila ka ndikimi katastrofik.

Ky fenomen sjell ulje të sigurisë ushqimore dhe kërcënim për të ardhurat. Mjetet tradicionale të jetesës po kërcënohen gjithashtu nga degradimi i mjedisit.⁴⁶

2.5 Korrupsioni

Korrupsioni lehtëson trafikimin e personave në shumë mënyra. Ai i ndihmon trafikantët për të transportuar dhe shfrytëzuar viktimat. Ai gjithashtu mohon përpjekjet për të hetuar dhe ndjekur penalisht trafikantët, të cilët mund të veprojnë pa u ndëshkuar për shkak të bashkëpunimit ose mosveprimit të zyrtarëve publikë. Për shembull, një oficer i kontrollit kufitar mund të mbyllë sytë ndaj njerëzve pa dokumente ligjore që kalojnë kufirin të shoqëruar nga trafikanti i tyre. Raportet tregojnë se disa zyrtarë pranojnë ose marrin ryshfet ose shërbime seksuale, falsifikojnë dokumente identiteti, dekurajojnë viktimat e trafikimit të raportojnë krimet e tyre, kthejnë viktimat te trafikantët e tyre ose tolerojnë prostitucionin e fëmijëve dhe aktivitete të tjera trafikimi në faqet e seksit komercial.⁴⁷ Një studim i kryer nga Studnicka (2010) zbuloi se trafikimi mund të jetë i lidhur ngushtë dhe madje varet nga nivelet e korrupsionit zyrtar. Kur korrupsioni ulet dhe institucionet publike forcohen mund të ulet edhe shkalla e trafikimit⁴⁸.

Korrupsioni i privon viktimat nga mbrojtja që zakonisht do të merrnin nëse ligji do të zbatohet dhe zyrtarët do të respektonin detyrat e tyre. Rrjedhimisht, trafikantët veprojnë pa u ndëshkuar duke e ditur se rreziku për t'u arrestuar, ndjekur penalisht dhe dënuar është i vogël. Korrupsioni

⁴⁶ Toolkit to combat the smuggling of migrants, 1.4 Migration and the environment, fq24, kyçur me 16. Nentor 2022, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

⁴⁷ (The Protection Project, 2013), cituar nga Trafficking in persons & Smuggling of migrants, root causes, kyçur me 16, nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

⁴⁸ (f. 40), Trafficking in persons & Smuggling of migrants, Root causes, kyçur me 16, nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

sistematik i përhapur ofron mundësi për trafikantët që të veprojnë me lehtësi përtej kufijve ndërkombëtarë dhe t'i shmangen ndjekjes penale.⁴⁹

Kapitulli III

3.RREGULLIMI ME NORMA NDËRKOMBËTARE I KONTRABANDËS ME EMIGRANTË

Migrimi është shpesh një proces i gjatë dhe i ndërlikuar që përfshinë një sërë fazash. Secila fazë mund të përfshijë disa ditë apo edhe javë udhëtime nëpër disa vende të ndryshme.⁵⁰

Kontrabanda e emigrantëve është një biznes fitimprurës për rrjetet kriminale me një xhiro vjetore të vlerësuar që arrin shumë miliarda euro në mbarë botën. Kontrabandistët përdorin rrugë tokësore, detare dhe ajrore për të lehtësuar migrimin e parregullt drejt vendeve të Bashkimit Evropian.⁵¹ Të dhënat për kontrabandën janë të pakta dhe nuk ka një raport vjetor global mbi tendencat e kontrabandës së emigrantëve.

Statistikat zyrtare mbi kontrabandën e migrantëve janë të kufizuara pasi shumë vende nuk mbledhin apo publikojnë të dhëna të tilla. Të dhënat e pakta që ekzistojnë për kontrabandën janë marrë nga numrat e mbërritjeve të tilla si ato nëpër Mesdhe, ose bazohen në numrin e migrantëve të kapur në një kufi.⁵² Një tregues i dobishëm për kontrabandën e emigrantëve dhe shqetësimet që shtetet kanë për praktikën është numri i vendeve që kanë ratifikuar Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional dhe protokollin e saj plotësues, Protokollin

⁴⁹ Trafficking in persons & Smuggling of migrants, Root causes, kyçur me 16, nentor 2022, <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html>

⁵⁰ Toolkit to combat the smuggling of migrants, 2.7, Smuggling of migrants by land, kyçur me 18 nentor 2022, fq 32, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/SOM_Toolkit_E-book_english_Combined.pdf

⁵¹ European Commission, Migration and Home Affairs, kyçur me 18 nentor 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/irregular-migration-and-return/migrant-smuggling_en

⁵² (Laczko and McAuliffe, 2016). cituar nga Migration data portal, Smuggling Migrants, kyçur me 18 nentor 2022, <https://www.migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants>

kundër Kontrabandës së migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri. Megjithatë shkalla në të cilën këto vende i kanë zbatuar detyrimet e tyre mbetet e vështirë të përcaktohet⁵³.

Duke kujtuar rezolutën 54/212 të Asamblesë së Përgjithshme të datës 22 dhjetor 1999, në të cilën Asambleja u kërkoi Shteteve Anëtare dhe sistemit të Kombeve të Bashkuara të forcojnë bashkëpunimin ndërkombëtar në fushën e migracionit dhe zhvillimit ndërkombëtar, me qëllim që të adresohen shkaqet rrënjësore të migrimit, veçanërisht ato që lidhen me varfërinë dhe për të maksimizuar përfitimet e migracionit ndërkombëtar për të interesuarit dhe për t'i inkurajuar, aty ku është e përshtatshme, mekanizmat ndërrajonalë, rajonalë dhe nënrajonalë që të vazhdojnë të trajtojnë çështjen e migrimit.

Të bindur për nevojën për t'u ofruar emigrantëve trajtim njerëzor dhe mbrojtje të plotë të të drejtave të tyre, duke marrë parasysh faktin se pavarësisht punës së ndërmarrë në forume të tjera ndërkombëtare nuk ka asnjë instrument universal që trajton të gjitha aspektet e kontrabandës së emigrantëve dhe çështje të tjera të lidhura me to të shqetësuar për rritjen e ndjeshme të aktiviteteve të grupeve të organizuara kriminale të kontrabandës me emigrantë, dhe aktiviteteve të tjera kriminale të lidhura me to të përcaktuara në këtë Protokoll, të cilat u sjellin dëm të madh shteteve të interesuara, gjithashtu të shqetësuar se kontrabandimi i emigrantëve mund të rrezikojë jetën ose sigurinë e migrantët e përfshirë, duke kujtuar rezolutën 53/111 të Asamblesë së Përgjithshme të 9 dhjetorit 1998 në të cilën Asambleja vendosi të krijojë një komitet (ad hoc) ndërqeveritar të hapur për qëllimin e përpunimit të një konvente ndërkombëtare gjithëpërfshirëse kundër krimit të organizuar ndërkombëtar dhe për të diskutuar përpunimin ndër të tjera të një instrumenti ndërkombëtar që trajton trafikimin e paligjshëm dhe transportin e emigrantëve duke përfshirë edhe atë nga deti, të bindur se plotësimi i Konventës së Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional me një instrument ndërkombëtar kundër kontrabandës së emigrantëve nga toka, deti dhe ajri do të ishte i dobishëm në parandalimin dhe luftimin e atij krimi.⁵⁴

⁵³ Migration data portal, Smuggling Migrants, kyçur me 18 nëntor 2022, <https://www.migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants>

⁵⁴ United Nation, Humna rights instruments, kyçur me 18 nëntor 2022, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/protocol-against-smuggling-migrants-land-sea-and-air>

3.1 Protokoli kundër kontrabandës së migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri, plotësimi i Konventës së Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional.

Protokoli i OKB-së kundër Kontrabandës së migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri është i vetmi instrument ligjor i miratuar ndërkombëtarisht i krijuar për të parandaluar dhe luftuar kontrabandën e emigrantëve. Vendet që ratifikojnë Protokollin duhet të kriminalizojnë kontrabandën e emigrantëve.

Tre qëllimet kryesore të Protokollit janë:

- Parandalimi dhe luftimi i kontrabandës së emigrantëve,
- Promovimi i bashkëpunimit ndërmjet shteteve që kanë ratifikuar Protokollin dhe
- Ruajtja dhe mbrojtja e të drejtave të emigrantëve të kontrabanduar.

Sipas Protokollit, emigrantët e kontrabanduar gjithashtu nuk duhet të jenë përgjegjës për ndjekje penale për shkak se janë kontrabanduar. Nëse ata janë në paraburgim, autoritetet e ndalimit duhet të respektojnë detyrimet e tyre sipas ligjit ndërkombëtar. Protokoli u kujton shteteve detyrimet e tyre sipas ligjit ndërkombëtar humanitar të të drejtave të njeriut dhe refugjatëve. Ai kërkon që shtetet të respektojnë parimin e mos-kthimit, i cili garanton se askush nuk duhet të kthehet në një vend ku do të përballlet me torturë, trajtim ose dënim mizor çnjerëzor ose poshtërues dhe dëme të tjera të pariparueshme.⁵⁵

Protokoli kundër Kontrabandës së migrantëve në rrugë Tokësore, Ujore ose Ajrore njeh gjithashtu dhe thekson rëndësinë që shtetet të mbrojnë të drejtat e emigrantëve dhe në parandalimin dhe luftimin e kontrabandës së migrantëve. Maqedonia e Veriut është nënshkruese e këtyre dokumenteve, prandaj edhe rregulloret e saj në këtë fushë pasqyrojnë detyrimet e shtetit për të ofruar mbrojtje adekuate për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrantëve të kontrabanduar⁵⁶

⁵⁵ Migrant Smuggling FAQs, Is there a legal instrument to tackle migrant smuggling, kyçur me 17 nëntor 2022, <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/migrant-smuggling/faqs.html>

⁵⁶ REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, Skopje, May 2019, fq 13, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

Të bindur se plotësimi i Konventës së Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional me një instrument ndërkombëtar kundër kontrabandës së emigrantëve nga toka, deti dhe ajri do të jetë i dobishëm në parandalimin dhe luftimin e këtij krimi.

Me këtë rast kanë rënë dakord si më poshtë:⁵⁷

Protokolli kundër kontrabandës së emigrantëve nga toka, deti dhe ajri është i ndarë në tre pjesë kryesore përveç preambulës.

Pjesa I - Dispozitat e përgjithshme (nenet 1-6)

Pjesa II - Kontrabanda e migrantëve nga deti (nenet 7-9)

Pjesa III - Parandalimi, bashkëpunimi dhe masa të tjera (nenet 10-18)

Pjesa e fundit (nenet 19-25) të Protokollit trajton aspektet teknike të dokumentit⁵⁸

Neni i parë i Protokollit trajton lidhjen ndërmjet Konventës për krimin e organizuar dhe Protokollit. Ky raport është i njëjtë për të tre protokollet opsionale të Konventës.⁵⁹

“Protokolli i Kontrabandës“ është më i ri dhe unik” sesa Protokolli për Parandalimin, Shtypjen dhe Ndëshkimin e Trafikimit të Personave, sidomos Gratë dhe Fëmijët, “duke reflektuar shqetësime relativisht të reja që kanë lindur në lidhje me kontrabandën e migrantëve si një aktivitet kriminal i ndryshëm nga aktiviteti i ligjshëm ose i paligjshëm nga ana e vetë migrantëve”⁶⁰

⁵⁷ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME,

⁵⁸ For the full document as well as for the interpretative notes and reports of the ad-hoc group, please visit the website of the United Nations Office of Drug Control and Crime Prevention at: www.odccp.org, cituar nga PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL, Natalia Ollus* fq 34.

⁵⁹ In order to become a party to the Protocol, a State must first be a party to the Convention (Convention article 37, cituar nga PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL, Natalia Ollus* fq 34.

⁶⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, (UNODC), “Legislative guides for the implementation of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols thereto”, (hereinafter UNODC, “Legislative guides...”), United Nations, New York, 2004, p.340, , cituar nga UNHCR, Non-criminalization of smuggled

Neni 1

1. *Ky Protokoll plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër krimit të organizuar ndërkombëtar. Ai do të interpretohet së bashku me Konventën.*

2. *Dispozitat e Konventës do të zbatohen pasi të jenë bërë ndryshimet e nevojshme për këtë protokoll përveç rasteve kur këtu parashihet ndryshe.*

3. *Veprat penale të përcaktuara sipas nenit 6 të këtij Protokollit do të konsiderohet si shkelje e përcaktuar në përputhje me Konventën.*⁶¹

Protokollit zbatohet së bashku me Konventën. Parimi i *mutatis mutandis* nënkupton që kriminalizimet që mbulohen nga Protokollit do të zbatohen si të tilla, p.sh. pavarësisht nëse ato përmbushin përkufizimet e krimit të organizuar siç thuhet në Konventë. Në zbatimin e Protokollit, Konventa është kështu në varësi të Protokollit nëse Protokollit parashikon diçka shtesë ndaj Konventës.⁶²

Lufta kundër kontrabandës së migrantëve dhe promovimi i bashkëpunimit ndërkombëtar - duke mbrojtur të drejtat e migrantëve të kontrabanduar - është qëllimi i qartë i trefishtë i Protokollit të Kontrabandës i cili shprehet tek (neni 2)⁶³.

Neni 2

Deklarata e qëllimit

migrants (Notes on the interpretation of article 5 of the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air).

⁶¹ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, General provisions Article 1.

⁶² The definition of transnational in nature, and organised criminal group can be found in articles 2 and 3 of the Convention on Organised Crime. An organised criminal group is a structured group of three or more persons (also 2 is enough) with the aim of committing one or more serious offences in order to gain financial or other material benefit. A transnational offence should be committed in more than one State, or planned in more than one State, or involving an organised criminal group, or has effects in another State, cituar nga https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No62/No62_07VE_Ollus2.pdf.

⁶³ United Nations Office on Drugs and Crime, "Travaux Préparatoires of the negotiations for the elaboration of the United Nations Convention against Organized Crime and the Protocols thereto", United Nations, New York, 2006 (emphasis added), (hereinafter UNODC. "Travaux Préparatoires..."), Notes by the Secretariat, p. 483. cituar nga UNHCR, Non-criminalization of smuggled migrants (Notes on the interpretation of article 5 of the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air).

*Qëllimi i këtij Protokolli është të parandalojë dhe të luftojë kontrabandën e migrantëve, si dhe të promovojë bashkëpunimin ndërmjet shteteve palë për këtë qëllim duke mbrojtur të drejtat e migrantëve të kontrabanduar.*⁶⁴

Gjatë negociatave të Protokollit, Shtetet Palë iu nënshtruan diskutimeve mbi qëllimin e Protokollit. Disa shtete ishin të mendimit se qëllimi kryesor i Protokollit duhet të ishte parandalimi i krimit dhe jo promovimi i të drejtave të njeriut. Megjithatë, pjesëmarrësit e tjerë deklaruan se duhet të përfshihen disa referenca për mbrojtjen e migrantëve. Veçanërisht avokatët e të drejtave të njeriut ishin të shqetësuar për shkeljet e të drejtave të njeriut që mund të përballen me migrantët në pozita të cenueshme. Si pasojë, Protokolli përfshin nevojën për të mbrojtur të drejtat e emigrantëve. Megjithatë, një ndryshim i madh midis trafikimit të personave dhe kontrabandës së migrantëve mund të vërehet në artikullin e dytë. Protokolli i Trafikimit i jep peshë të barabartë nevojës për parandalimin e krimit të trafikimit dhe nevojës për mbrojtjen e viktimave. Protokolli i Migrantëve, nga ana tjetër, synon kryesisht parandalimin e krimit. Për më tepër, ai nuk i referohet "viktimave" por "migrantëve të kontrabanduar".⁶⁵

Neni 3

Përdorimi i termave

Për qëllimet e këtij Protokolli:

(a) "Kontrabandë me migrantë" do të thotë prokurimi me qëllim që të përfitohet, drejtpërdrejt ose tërthorazi, një përfitim financiar ose ndonjë përfitim tjetër material nga hyrja e paligjshme e një personi në një shtet palë, nga i cili personi nuk është shtetas ose rezident i përhershëm;;

⁶⁴ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 2, Statement of purpose.

⁶⁵ The definition of transnational in nature, and organised criminal group can be found in articles 2 and 3 of the Convention on Organised Crime. An organised criminal group is a structured group of three or more persons (also 2 is enough) with the aim of committing one or more serious offences in order to gain financial or other material benefit. A transnational offence should be committed in more than one State, or planned in more than one State, or involving an organised criminal group, or has effects in another State, citua nga: https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No62/No62_07VE_Ollus2.pdf

*(b) "Hyrje e paligjshme" do të thotë kalimi i kufijve pa respektuar kërkesat e nevojshme për hyrje të ligjshme në shtetin pritës;*⁶⁶

Përkufizimi përfshin vetëm "hyrjen e paligjshme" si bazë për përcaktimin e kontrabandës së migrantëve. Fillimisht disa shtete donin të përfshinin gjithashtu "qëndrimin e paligjshëm" në përkufizim. Prandaj, përkufizimi i kontrabandës së migrantëve u diskutua tërësisht gjatë negociatave për Protokollin. Mund të jetë e vështirë të provohet hyrja e paligjshme e një personi më pas, veçanërisht nëse dokumentet e hyrjes janë shkatërruar pas hyrjes. Në raste të tilla qëndrimi i paligjshëm do të ishte më i lehtë për t'u provuar. Megjithatë, u ra dakord që është hyrja e paligjshme dhe jo qëndrimi në një shtet tjetër që përbën bazën për të kuptuar kontrabandën e migrantëve.

Kriminalizimi mbulon vetëm ata që përfitojnë nga organizimi i kontrabandës. Shënimet interpretuese për procesverbalet zyrtare të negociatave theksojnë se kriminalizimi i përfitimit financiar ose përfitim tjetër material i përmendur në nenin 3 nuk duhet të përfshijë anëtarët e familjes ose grupet joqeveritare ose fetare që mbështesin migrantët për arsye humanitare.⁶⁷

(c) "Dokument udhëtimi ose identiteti mashtrues" do të thotë çdo dokument udhëtimi ose identiteti:

(i) Që është bërë në mënyrë të rreme ose është ndryshuar në ndonjë mënyrë materiale nga kushdo tjetër përveç një personi ose agjencie të autorizuar ligjërisht për të bërë ose lëshuar dokumentin e udhëtimit ose të identitetit në emër të një shteti; ose

(ii) Që është lëshuar ose marrë në mënyrë të parregullt nëpërmjet keqinterpretimit, korrupsionit ose detyrimit ose në ndonjë mënyrë tjetër të paligjshme; ose

⁶⁶ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 3 Use of terms.

⁶⁷ The definition of transnational in nature, and organised criminal group can be found in articles 2 and 3 of the Convention on Organised Crime. An organised criminal group is a structured group of three or more persons (also 2 is enough) with the aim of committing one or more serious offences in order to gain financial or other material benefit. A transnational offence should be committed in more than one State, or planned in more than one State, or involving an organised criminal group, or has effects in another State, cituar nga PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL, Natalia Ollus*
https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No62/No62_07VE_Ollus2.pdf

*(iii) Që është duke u përdorur nga një person i ndryshëm nga mbajtësi i ligjshëm;*⁶⁸

Gjatë negociatave u diskutua edhe për nevojën e përfshirjes vetëm të dokumenteve të destinuara për udhëtime ndërkombëtare. Megjithatë, përkufizimi aktual përfshin të gjitha llojet e dokumenteve që kërkohen për hyrjen ose daljen nga një shtet, ose dokumentet e përdorura për identifikimin e një personi në një shtet. Sipas shënimeve interpretuese, dokumentet mashtruese do të përfshijnë edhe plotësimin e dokumenteve bosh të vjedhura, dokumenteve të falsifikuara dhe dokumenteve që janë lëshuar në mënyrë të vlefshme, por që përdoren nga dikush tjetër dhe jo nga mbajtësi i ligjshëm.⁶⁹

Neni 4

Fusha e zbatimit

*Ky Protokoll do të zbatohet, përveç rasteve kur përcaktohet ndryshe këtu, për parandalimin, hetimin dhe ndjekjen penale të veprave të përcaktuara në përputhje me nenin 6 të këtij Protokoll, kur veprat janë të natyrës transnacionale dhe përfshijnë një grup të organizuar kriminal, si dhe për mbrojtjen e të drejtave të personave që kanë qenë objekt i veprave të tilla.*⁷⁰

Protokolli do të përdoret për parandalimin e migracionit të paligjshëm dhe për ndëshkimin e atyre që e prokurojnë atë. Ngjashëm me Protokollin e Trafikimit, Protokollin për Emigrantët e Paligjshëm thekson nevojën për të mbrojtur njëkohësisht të drejtat e personave që janë objekt i këtyre veprave. Megjithatë, në kundërshtim me Protokollin e Trafikimit, personat që kontrabandohen nuk përkufizohen si viktimë, por si “objekte të veprës penale”. Gjatë negociatave

⁶⁸ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 3 Use of terms.

⁶⁹ 3 The definition of transnational in nature, and organised criminal group can be found in articles 2 and 3 of the Convention on Organised Crime. An organised criminal group is a structured group of three or more persons (also 2 is enough) with the aim of committing one or more serious offences in order to gain financial or other material benefit. A transnational offence should be committed in more than one State, or planned in more than one State, or involving an organised criminal group, or has effects in another State, cituar PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus*, Article 4 deals with the scope of application of the Protocol and is similar to article 4 of the Trafficking Protocol.

⁷⁰ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 4 Scope of application.

u ra dakord që nuk është e nevojshme të përcaktohen personat si viktimë, megjithëse u ra dakord që të përfshihej një referencë specifike për mbrojtjen e të drejtave të tyre të njeriut.⁷¹

Nenet 5 dhe 6 të Protokollit të Kontrabandës janë dy anët e së njëjtës medalje.

Neni 6 ka të bëjë me kriminalizimin. Ai liston veprat penale që shtetet palë janë të detyruara të përfshijnë në legjislacionin e tyre të brendshëm: Krimi i kontrabandës së migrantëve dhe disa vepra të lidhura me to. Neni 5 ka të bëjë me moskriminalizimin. Një person që është kontrabanduar nuk mund të akuzohet për veprën penale të kontrabandimit të migrantëve, ose sjellje të tjera të përshkruara në nenin 6.⁷²

Neni 5

Përgjegjësia penale e emigrantëve

*Migrantët nuk do të jenë përgjegjës për ndjekjen penale sipas këtij Protokollit për faktin se kanë qenë objekt i sjelljes së parashikuar në nenin 6 të këtij Protokollit.*⁷³

Publikimet e UNODC komentojnë nenin 5 të Protokollit të Kontrabandës si më poshtë:

“Me fjalë të tjera, një person nuk mund të akuzohet për veprën e kontrabandës vetëm me arsyetimin se ka qenë kontrabanduar. Kjo nuk do të thotë se persona të tillë nuk mund të ndiqen penalisht për kontrabandim të tjerëve, apo për kryerjen e ndonjë vepre penale tjetër. Synimi i hartuesve të Protokollit të Kontrabandës ishte që sanksionet e vendosura në përputhje me

⁷¹ The definition of transnational in nature, and organised criminal group can be found in articles 2 and 3 of the Convention on Organised Crime. An organised criminal group is a structured group of three or more persons (also 2 is enough) with the aim of committing one or more serious offences in order to gain financial or other material benefit. A transnational offence should be committed in more than one State, or planned in more than one State, or involving an organised criminal group, or has effects in another State, cituar nga https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No62/No62_07VE_Ollus2.pdf.

⁷² United Nations Office on Drugs and Crime, “Travaux Préparatoires of the negotiations for the elaboration of the United Nations Convention against Organized Crime and the Protocols thereto”, United Nations, New York, 2006 (emphasis added), (hereinafter UNODC. “Travaux Préparatoires...”), Notes by the Secretariat, p. 483, cituar nga UNHCR, Non-criminalization of smuggled migrants (Notes on the interpretation of article 5 of the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air).

⁷³ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 5 Criminal liability of migrants.

Protokollin të zbatoheshin për kontrabandën e migrantëve nga grupet e organizuara kriminale dhe jo për vetë migrimin, edhe në rastet që përfshijnë hyrjen ose qëndrimin që është i paligjshëm sipas ligjeve të shteti në fjalë (shih nenin 5 dhe nenin 6, paragrafin 4 të Protokollit),⁷⁴

Neni 6 paragrafin 4:

*Asgjë në këtë Protokoll nuk do të pengojë një Shtet Palë të marrë masa kundër një personi, sjellja e të cilit përbën shkelje sipas legjislacionit të tij të brendshëm*⁷⁵

Për shembull, shumë vende kanë ligje që kriminalizojnë sjellje të tilla si posedimi i dokumenteve mashtruese të udhëtimit ose hyrja e paligjshme.⁷⁶

Neni 6

Kriminalizimi

1. Çdo Shtet Palë do të miratojë masa të tilla legjislative dhe të tjera që mund të jenë të nevojshme për të përcaktuar si vepra penale, kur kryhen me dashje dhe për të përfutur, drejtpërdrejt ose tërthorazi, një përfitim financiar ose përfitim tjetër material:

(a) Kontrabanda e migrantëve;

(b) Kur kryhet me qëllim që të mundësohet kontrabandimi i migrantëve:

(i) Prodhimi i një dokumenti mashtrimi, udhëtimi ose identiteti;

*(ii) Prokurimin, sigurimin ose posedimin e një dokumenti të tillë;*⁷⁷

⁷⁴ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), "Toolkit to combat Smuggling of Migrants", United Nations, New York, 2010, Tool 5.3 Non-criminalization (article 5 of the Smuggling of Migrants Protocol) (emphasis added) cituar nga UNHCR, Non-criminalization of smuggled migrants (Notes on the interpretation of article 5 of the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air).

⁷⁵ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 6 Criminalization.

⁷⁶ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), "Model Law against the Smuggling of Migrants", United Nations, New York, 2010 (hereinafter "Model Law against the Smuggling of Migrants") p.56 cituar nga UNHCR, Non-criminalization of smuggled migrants (Notes on the interpretation of article 5 of the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air).

⁷⁷ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 6.1.(a)(b)(i)(ii) Criminalization.

Kriminalizimi i posedimit të dokumenteve mashtruese do të zbatohet vetëm për organizatorët e kontrabandës, jo për migrantët kontrabandë që mund të mbajnë dokumente mashtruese për të mundësuar kontrabandën e tij/saj.⁷⁸

*(c) Mundësimi i një personi që nuk është shtetas i përhershëm ose rezident të qëndrojë në shtetin në fjalë pa respektuar kërkesat e nevojshme për të qëndruar ligjërisht në shtet me mjetet e përmendura në nënparagrafin (b) të këtij paragrafi ose çdo mjet tjetër të paligjshëm.*⁷⁹

Edhe pse kontrabanda e migrantëve përkufizohet vetëm si hyrja e paligjshme dhe jo qëndrimi në një shtet tjetër, neni 6 penalizon gjithashtu mundësinë e një personi të qëndrojë ilegalisht. Prandaj, organizimi ose prokurimi i veprës së kontrabandës përfshin jo vetëm hyrjen, por edhe qëndrimin e paligjshëm. Shënimet interpretuese theksojnë se veprat e parashikuara në nenin 6 duhet të shihen si pjesë e aktiviteteve të grupeve të organizuara kriminale. Në këtë aspekt, Protokolli ndjek precedentin e nënparagrafit 34.2 të Konventës, i cili përshkruan se veprat penale “do të vendosen pavarësisht nga natyra transnacionale ose përfshirja e një grupi të organizuar kriminal. Për më tepër, Protokolli nuk kriminalizon asnjë grup mbështetës humanitar ose anëtarë të familjes, vetëm grupe të organizuara kriminale që veprojnë për përfitime.”⁸⁰

Nënparagrafi 6.2 përfshin akte shtesë që do të vërtetohen si vepra penale tentimi, pjesëmarrja si bashkëpunëtor, organizimi ose drejtimi i të tjerëve për të kryer veprën e përcaktuar në përputhje me paragrafin 1 të këtij neni.

Në disa vende tentativa mund të kuptohet si akte të kryera në përgatitje të një vepre penale, dhe gjithashtu ato veprime të kryera në një përpjekje të pasuksesshme për të kryer veprën penale, kur ato veprime janë të dënueshme sipas ligjit të brendshëm.

Nënparagrafi 6.3 trajton rrethanat rënduese të veprave penale të kontrabandës. Këto përfshijnë rrethana që:

⁷⁸ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus*fq 36. Article 6 defines the scope of criminalization.

⁷⁹ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, UNITED NATIONS 2000, Article 6.1(c) Criminalization.

⁸⁰ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus*fq 36. Article 6.1.(c), defines the scope of criminalization.

- *rrezikojnë ose ka të ngjarë të rrezikojnë jetën ose sigurinë e migrantëve në fjalë*
- *sjellin trajtim çnjerëzor ose degradues, duke përfshirë edhe shfrytëzimin*

Faktorët rëndues i referohen jo vetëm veprës penale kryesore të kontrabandimit të migrantëve, por edhe nxjerrjes së dokumenteve të rreme të udhëtimit dhe mundësimit të një personi për të qëndruar ilegalisht në një shtet.

Gjatë negociatave për Protokollin, një numër shtetesh palë dëshironin të përfshinin shfrytëzimin e migrantëve si një faktor rëndues. Kjo u diskutua tërësisht, pasi shfrytëzimi është i lidhur ngushtë me përkufizimin e trafikimit të personave dhe objektin e Protokollit të Trafikimit. Si kompromis, shfrytëzimi u përfshi duke iu referuar trajtimit çnjerëzor ose degradues, duke përfshirë forma të caktuara të shfrytëzimit. Ky shfrytëzim mund të interpretohet se përfshin p.sh. dhuna seksuale e synuar ndaj migraenteve femra e cila merr formën e shfrytëzimit.

Paragrafi i fundit i nenit 6 thotë se Shtetet Palë do të kenë të drejtën të marrin masa kundër personave që kryejnë veprime që janë shkelje në legjislacionin e brendshëm. Prandaj edhe migrantët e kontrabanduar mund dhe do të akuzohen për krime që përkufizohen si krim në legjislacionin vendas. Kështu, kjo dispozitë njeh se shtetet kanë të drejtë të veprojnë në territorin e tyre sipas legjislacionit të brendshëm. Shënimet interpretuese theksojnë gjithashtu se masat duhet të interpretohen për të përfshirë sanksione penale dhe administrative.⁸¹

Pjesa II - Kontrabanda e migrantëve nga deti (nenet 7-9)

Pjesa II e Protokollit trajton gjerësisht masat që lidhen me kontrabandimin e migrantëve nga deti.

Kontrabandimi i migrantëve nga deti është shpesh më i pasigurt dhe më i rrezikshëm për migrantët sesa format e tjera të transportit. Në det, higjiena mund të jetë e dobët dhe anijeve mund të mungojnë rezervuarë të mjaftueshëm me ujë të pijshëm dhe ushqim. Për më tepër, trajtimi i migrantëve nga kontrabandistët ose operatorët mund të jetë shumë i dhunshëm. Kontrabanda nga deti i vë shtetet edhe në situata të vështira kur përpiqen të marrin masa ndaj rasteve të kontrabandës. Kontrolli kufitar për migrantët që vijnë përmes tokës është më i lehtë pasi ka pika kontrolli në të dy anët e kufirit. Kur migrantët mbërrijnë nga deti, kontrolli është vetëm në duart e shtetit pritës. Për më tepër, migrantët mund të zbresin kudo, jo vetëm në pikat formale të kalimeve

⁸¹ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus, The final paragraph of article 6.(2)(3)(4) fq37

kufitare. Për më tepër, në trajtimin e migracionit nga deti, shtetet duhet të marrin parasysh dhe respektojnë disa ligje dhe rregullore ndërkombëtare. Prandaj, pjesa e dytë e Protokollit detyron shtetet të miratojnë dispozita të reja që kanë të bëjnë veçanërisht me kontrabandimin e migrantëve nga deti.⁸²

Pjesa III - Parandalimi, bashkëpunimi dhe masa të tjera (nenet 10-18)

Pjesa e tretë e Protokollit ka të bëjë kryesisht me masat e drejtuara ndaj imigracionit dhe kontrollit të kufirit. Ky fokus është për faktin se kontrabanda e migrantëve ekspozohet dhe ndalet në mënyrë më efektive tek imigracioni. Pa cenuar angazhimet ndërkombëtare në lidhje me lëvizjen e lirë të njerëzve, shtetet palë do të forcojnë, për aq sa është e mundur, kontrollet kufitare që mund të jenë të nevojshme për të parandaluar dhe zbuluar kontrabandën e personave.

Zbatimi i këtij paragrafi kërkon një ekuilibër të kujdesshëm midis lirisë së lëvizjes dhe kontrolleve kufitare. Ndërsa shtetet forcojnë masat e kontrollit kufitar për të zbuluar kontrabandën e emigrantëve, kjo nuk duhet të ndodhë në kurriz të të drejtave të njerëzve për lirinë e lëvizjes. As nuk duhet të komprometojë të drejtat e njeriut të migrantëve apo njerëzve të tjerë që lëvizin përtej kufijve. Megjithatë, në të njëjtën kohë, kontrolli kufitar është vendi ku shtetet kanë shanset më të mëdha për të zbuluar rastet e kontrabandës së migrantëve. Kështu, shtetet duhet të përmirësojnë masat për të zbuluar kontrabandën e migrantëve dhe për të penguar krimin, duke shmangur njëkohësisht çdo shqetësim të panevojshëm për njerëzit që lëvizin përtej kufijve, ose çdo shkelje të të drejtave të njeriut. Një çelës për përmirësimin e praktikës në këtë drejtim është rritja dhe trajnimi i vazhdueshëm i zyrtarëve.⁸³

⁸² PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus* Part II - Smuggling of Migrants by Sea (articles 7-9), fq 37, https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No62/No62_07VE_Ollus2.pdf

⁸³ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus* Part III - Prevention, Co-operation and Other Measures (articles 10-18),

Pjesa e fundit (nenet 19-25) të Protokollit trajton aspektet teknike të dokumentit:

Së fundi, klauzola e kursimeve (neni 19) thekson se Protokollin nuk do të prekë asnjë të drejtë, detyrim ose përgjegjësi tjetër të shteteve dhe individëve sipas të drejtës ndërkombëtare, duke përfshirë ligjet humanitare, të të drejtave të njeriut dhe të refugjatëve.

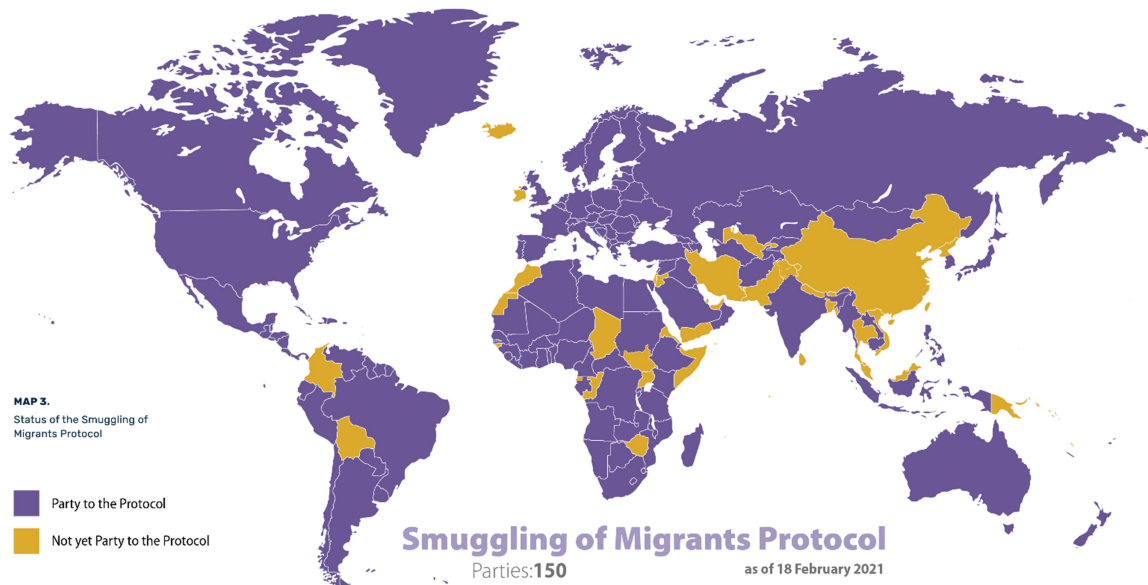
Shumë azilkërkues, edhe ata me kërkesa të vërteta për azil, po transportohen me mjete që mbulohen nga ky Protokoll. Prandaj, ata hyjnë në shtet në mënyrë të paligjshme, dhe për këtë arsye mbulohen, për shembull, nga masat e riatdhesimit të përshkruara në Protokoll. Me kërkesë të kryesisht organizatave të të drejtave të njeriut, nocioni i moskthimit u përfshi në Protokoll.⁸⁴ Kjo do të thotë, hyrja e paligjshme në një shtet nuk do të ndikojë negativisht në kërkesën e një personi për azil në atë shtet. Për më tepër, Protokollin nuk do të interpretohet në një mënyrë të tillë diskriminuese për migrantët e kontrabanduar. Gjatë negociatave u ra dakord gjithashtu që Protokollin të mos mbulojë statusin e refugjatëve.

Nenet përfundimtare mbulojnë dispozitat e zakonshme, duke përfshirë zgjidhjen e mosmarrëveshjeve, masat e ratifikimit, hyrjen në fuqi, ndryshimin dhe denoncimin.⁸⁵

⁸⁴ See the International Human Rights Network's joint NGO submission to the eight session of the Ad-Hoc Committee on the Elaboration of a Convention against Transnational Organised Crime, cituar nga: PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus*.

⁸⁵ PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL Natalia Ollus* Finally, the savings clause (article 19), https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No62/No62_07VE_Ollus2.pdf

Foto numër 1. Shtetet Palë nënshkruese të Protokollit.

* Source: treaties.un.org.

** The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

Burimi: United Nations, Office on Drugs and Crime, THE PROTOCOL: The UN Protocol against the smuggling migrants is the world's primary legal instrument to combat human migrants smuggling.

<https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/migrant-smuggling/protocol.html?=>

Kapitulli IV

4.RREGULLIMI ME NORMA LIGJORE TË RMV-SË, I VEPRAVE PENALE TË KONTRABANDËS ME EMIGRANTË

Vitet e fundit ka qenë në mbarë botën, duke përfshirë edhe Republikën e Maqedonisë së Veriut, tema aktuale me emigrantët të cilët po emigrojnë në numër në rritje nga vende të ndryshme të botës, më së shumti për shkak të luftërave që përfshihen në ato zona ose nga pikëpamja ekonomike.

Në këtë kapitull do të përpiqemi të japim një pasqyrë të mënyrës se si legjislacioni penal i Republikës së Maqedonisë së Veriut i inkriminon veprimet e tregtisë me njerëz dhe kontrabandës së emigrantëve. Përpjekjet janë të vazhdueshme në Republikën e Maqedonisë së Veriut për të ndjekur dhe zbatuar normat ndërkombëtare në këtë fushë, Republika e Maqedonisë së Veriut deri më tani ka ratifikuar marrëveshjet më të rëndësishme multilaterale për luftimin e krimit..⁸⁶

Kontrabandimi i emigrantëve sipas Kodit Penal të RMV

Kodi Penal i RMV-së inkriminon veprat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandës së emigrantëve në kapitullin tridhjetë e katër, i cili përmban KRIMET KUNDËR NJERËZIMIT DHE TË DREJTËS NDËRKOMBËTARE, pra me dispozitat e veprave penale:

- Trafikimi i qenieve njerëzore (neni 418 – a),
- Kontrabandimi i emigrantëve (neni 418 – b),
- Organizimi i grupit dhe nxitja e kryerjes së trafikimit të qenieve njerëzore, trafikimit të të miturve dhe kontrabandës së emigrantëve (neni 418 - c),
- Trafikimi i të miturve (418 - d)..⁸⁷

⁸⁶ КРИВИЧНО-ПРАВЕН АСПЕКТ НА КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Автор: м-р Јасмин Калач, Август, 2016 год. Фq 1, куçур ме 21 нентор 2022, <https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2016/08/kriumcarenje-migranti.pdf>

⁸⁷ КРИВИЧНО-ПРАВЕН АСПЕКТ НА КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Автор: м-р Јасмин Калач, Август, 2016 год. Фq 1, куçур ме 21 нентор 2022, <https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2016/08/kriumcarenje-migranti.pdf>

Neni 418-b

(1) Ai që me forcë ose me kërcënim serioz për të sulmuar jetën ose trupin me rrëmbim, mashtrim, apo favorizim, duke keqpërdorur pozitën e tij zyrtare ose duke përfutur nga dobësia e tjetrit, transporton ilegalisht migrantët përtej kufirit shtetëror si dhe ai që për këtë bën, siguron ose posedon dokumente udhëtimi false, dënohet me burgim së paku katër vjet.

(2) Kushdo që rekruton, transporton, transferon, blen, shet, strehon ose pranon migrantë, dënohet me burgim nga një deri në pesë vjet.

(3) Nëse gjatë kryerjes së veprave nga paragrafët 1 dhe 2 i rrezikohet jeta ose shëndeti i emigrantit, ose emigranti trajtohet në mënyrë posaçërisht poshtëruese ose mizore, ose pengohet të përdorë të drejtat që i takojnë. sipas të drejtës ndërkombëtare, autori do të dënohet me burg të paktën tetë vjet.

(4) Nëse veprën nga paragrafët 1 dhe 2 e ka kryer me të mitur, kryesi do të dënohet me së paku tetë vjet burgim.

(5) Nëse veprën penale nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni e kryen zyrtari gjatë kryerjes së detyrës, dënohet me burgim së paku dhjetë vjet.

(6) Sendet dhe mjetet e transportit të përdorura për kryerjen e veprës do të konfiskohen.⁸⁸

4.1 Kuadri ligjor:

Detyrimi i shtetit për të mbrojtur viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrantët që kanë qenë objekt i kontrabandës, gjendet në të gjitha instrumentet bazë ndërkombëtare që rregullojnë këtë fushë.

Konventa e Këshillit të Evropës për Veprimin kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore parashikon që viktimat duhet të identifikohen dhe mbrohen nga autoritetet kompetente. Shtetet gjithashtu kanë detyrime të sigurojnë që viktimat të kenë përfutur përfaqësim ligjor, ndihmë juridike dhe qasje në mekanizma të veçantë të mbrojtjes së dëshmitarëve, në përputhje me ligjin vendas. Protokoli kundër kontrabandimit të migrantëve në rrugë tokësore, ujore ose ajrore gjithashtu njih

⁸⁸ Кривичен Законик на РСМ, член 418 б, kyçur me 24 nentor 2022, <https://jorm.gov.mk/wp-content/uploads/pdf>

dhe thekson rëndësinë që shtetet të mbrojnë të drejtat e migrantëve në parandalimin dhe luftimin e kontrabandës të emigrantëve.

Maqedonia e Veriut është nënshkruese e këtyre dokumenteve dhe për këtë arsye rregulloret e saj në këtë fushë pasqyrojnë detyrimet e shtetit për të ofruar mbrojtje adekuate për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe emigrantëve të kontrabanduar. Menjëherë pas anëtarësimit në Protokollin kundër Kontrabandës së Migrantëve nga Toka, Uji ose Ajri dhe Protokolli për Parandalimin, Shtypjen dhe Ndëshkimin e Trafikimit të Njerëzve Veçanërisht të Grave dhe Fëmijëve, duke plotësuar Konventën e OKB-së kundër Krimit të Organizuar Transnacional në vitin 2000, RMV filloi një proces të harmonizimit të kuadrit ligjor kombëtar me standardet ndërkombëtare në fushën lëndore. Ndër rregullimet më të rëndësishme vendore të kësaj çështjeje janë: Kodi Penal, Ligji për Procedurën Penale, Ligji për të Huajt dhe Ligji për Mbrojtjen të Përkohshme ndërkombëtare.

Legjislacioni penal penalizon aktet e:

- trafikimit të qenieve njerëzore,
- kontrabandës së emigrantëve,
- organizimit të grupit dhe inkurajimit angazhimi i trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandës së emigrantëve dhe
- trafikimit të fëmijëve.

Sipas dispozitave ligjore, tentativa e trafikimit të qenieve njerëzore dhe ndihma në kryerjen e veprës penale është e dënueshme dhe pëlqimi i viktimës së trafikimit të qenieve njerëzore për qëllime shfrytëzimi nuk përbën mbrojtje. Çdo person që ka pësuar dëme, duke përfshirë lëndime fizike ose mendore, vuajtje emocionale, humbje materiale, ose shkelje të tjera ose rrezikim të të drejtave dhe interesave të tij/saj si pasojë e një krimi të kryer konsiderohet viktimë⁸⁹.

Sa i përket statusit të viktimave të kontrabandës së migrantëve, në mungesë të një statusi ligjor të përcaktuar saktë këta persona sipas dispozitave të Ligjit për të Huajt kanë statusin e të huajve që banojnë ilegalisht në territorin e Maqedonisë së Veriut për shkak të hyrjes së paligjshme dhe

⁸⁹ Law on Criminal Procedure, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, Chapter 1; LEGAL OBLIGATION OF THE STATE TO COMBAT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS, fq 13, kuçur me 24 nentor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

mund t'i nënshtrohen procedurës së kthimit vullnetar, largimit me forcë ose siç ndodh shpesh raste në praktikë edhe pse duhet të jetë masa e fundit ata mund të ndalohen në Qendrën Pritëse e të Huajve të Ministrisë së Brendshme të RMV, deri në kushtet e nevojshme për zbatimin e procedurës së kthimit ose largimit të të huajit.

Në lidhje me identifikimin dhe përcaktimin e statusit të viktimës së trafikimit me qenie njerëzore, vlen të theksohet se sipas Ligjit për të Huajt një i huaj i dyshuar si viktimë e trafikimit të qenieve njerëzore i lejohet një periudhë vendimmarrjeje prej dy muajsh - në të cilën ai/a jo mund të vendosë nëse do të bashkëpunojë me autoritetet kompetente për zbulimin e veprës penale në fjalë, apo do të kthehet në vendin e origjinës. Kështu, nëse autoritetet kompetente konstatojnë se ai/a jo tregon një qëllim të qartë për të bashkëpunuar të huajit do t'i jepet një leje qëndrimi e përkohshme për një periudhë gjashtëmuajore. Kjo mund të zgjatet për një periudhë shtesë prej gjashtë muajsh e përcaktuar nga periudha e nevojshme për qëllimet e procesit gjyqësor të tij/saj. Me sa duket edhe në këtë rast zgjidhja ligjore e njeh viktimën në radhë të parë si dëshmitar i cili është i nevojshëm për çështjen penale kundër të pandehurit që akuzohet për kryerjen e "trafikimit të qenieve njerëzore".⁹⁰

Në dhjetor të vitit 2017, Ministria e Brendshme nisi procedurën për ndryshimin e Ligjit ekzistues për Azilin dhe Mbrojtjen e Përkohshme, i cili nuk i plotësonte plotësisht standardet e parapara në direktivat evropiane dhe përmbante zgjidhje të dobëta ligjore. Në seancën e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut më 04.04.2018 është miratuar ligji i ri, i cili tani është riemëruar në Ligjin për mbrojtje të përkohëshme ndërkombëtare. Qëllimi i ligjit të ri është të përfshijë direktivat e BE-së për refugjatët dhe emigrantët. Për herë të parë, ligji përfshin dhe njeh "orientimin seksual" si bazë për persekutimin dhe kërkimin e azilit në Maqedonin e Veriut. Duke ruajtur mundësinë e paraqitjes së "kërkesës për azil", është hequr kufizimi kohor për bashkimin familjar.

Një nga risitë e parashikuara në ligjin e ri është se arsyet e përndjekjes, d.m.th. Elementet tani do të merren parasysh gjatë shqyrtimit të kërkesës për azil dhe rëndësia e veçantë e secilës kategori. Në nenin 7, paragrafi 5 i projektligjit të ri, sipas Direktivës së Parlamentit Evropian 2011/95/BE,

⁹⁰ REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, Chapter 1; LEGAL OBLIGATION OF THE STATE TO COMBAT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS, fq 13, kuçur me 24 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

për herë të parë, orientimi seksual dhe identiteti gjinor janë shënuar si karakteristika të një grupi të caktuar shoqëror që mund të përballet me persekutim dhe kanë mundësinë të kërkojnë mbrojtje ndërkombëtare. Në të njëjtin paragraf, theksohet se orientimi seksual nuk konsiderohet vepër e dënueshme dhe se gjinia dhe identiteti gjinor do të merren parasysh gjatë përcaktimit të përkatësisë në një grup të caktuar shoqëror. Në masë të madhe, komentet e Komisionit të Helsinkit lidhur me projektligjin janë pranuar dhe adresuar në draftin përfundimtar të miratuar nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Fatkeqësisht, dispozita që kufizon lirinë e lëvizjes së azilkërkuesve mbeti e pandryshuar në ligjin e ri. Gjegjësisht, neni 63 i (LIGJIT PËR MBROJTJEN TË PËRKOHSHE NDËRKOMBËTARE) përcakton se në raste të jashtëzakonshme liria e lëvizjes mund të kufizohet për të vërtetuar identitetin dhe shtetësinë, për të vërtetuar faktet dhe rrethanat e kërkesës për azil, veçanërisht nëse vërtetohet se ekziston rrezik i keq, për mbrojtjen e rendit publik dhe sigurisë kombëtare ose kur një i huaj ndalohej për t'u përgatitur për procedurën e kthimit ose largimit. Rastet e jashtëzakonshme të kufizimit të lirisë së lëvizjes të përcaktuara në këtë mënyrë mund të çojnë në heqje arbitrare të lirisë në disa aspekte, veçanërisht kur merret parasysh vlerësimi i rrezikut të fluturimit si kusht për kufizimin e lirisë së lëvizjes.

Duke marrë parasysh valën më të madhe të refugjatëve në vitet e fundit përdorimi i mundësisë së kufizimit të lirisë së lëvizjes së azilkërkuesve mund të shkaktojë ngarkesa të konsiderueshme për shtetin për sa i përket kapaciteteve të qendrave të pritjes për azilkërkues dhe të huaj. Kjo do të çonte në një shkelje më të madhe dhe më të rëndë të të drejtave dhe lirive të tyre themelore të njeriut, veçanërisht në ndalimin absolut të torturës, trajtimit privues dhe poshtërues i cili siç tregohet nga përvoja nuk është i pashmangshëm.

Për më tepër ligji parashikon mundësinë fillestare të kufizimit të lirisë për maksimum tre muaj me mundësi vazhdimi edhe për tre muaj të tjerë. Gjithashtu procedura për ndalimin e një azilkërkuesi është jospesifike dhe problematike veçanërisht duke pasur parasysh se vendimi nuk merret nga gjykata kompetente por nga Ministria e Punëve të Brendshme, duke sfiduar kështu kushtetutshmërinë e këtij ligji.⁹¹

⁹¹ Initiative for opening a procedure for assessing the constitutionality of the Law on International and Temporary Protection <http://myla.org.mk/wp-content/uploads>, cituar nga: HELP ON THE ROUTE, ANNUAL REPORT FOR 2018,

4.2 Kuadri institucional:

KOMITETI KOMBËTAR PËR LUFTËN E TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE DHE MIGRACIONIN ILEGAL

Duke qenë të vetëdijshëm për sfidat me të cilat përballet në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrimit të parregullt, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut kishte marrë vendim për themelimin e Komitetit Kombëtar për Luftën kundër Trafikimit me Qenie Njerëzore dhe Migrimit të Paligjshëm në vitin 2001.

Komiteti Kombëtar ka një strukturë ndërinstytucionale, pra përfshinë anëtarë të Ministrisë së Punëve të Brendshme, Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale, Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës, Ministrisë së Shëndetësisë, Ministrisë së Punëve të Jashtme, Ministrisë së Drejtësisë, Prokurorisë Publike dhe Gjyqësorit.

Komiteti ka këto kompetenca:

- Të monitorojë dhe analizojë situatën e trafikimit të qenieve njerëzore dhe migracionit të paligjshëm,
- Të koordinojë aktivitetet e institucioneve kompetente dhe
- Të bashkëpunojë me organizatat ndërkombëtare dhe joqeveritare të përfshira në zgjidhjen e problemeve në fushën e trafikimit të njerzve.

Në kuadër të Komitetit ekziston një Sekretariat si dhe një nëngrup për luftimin e trafikimit të fëmijëve. Sekretariati është organ në kuadër të Komitetit Kombëtar në të cilin marrin pjesë përfaqësues të organizatave ndërkombëtare dhe joqeveritare si dhe ekspertë të institucioneve shtetërore. Në vitin 2013, Komiteti themeloi gjithsej gjashtë komitete lokale për luftimin e trafikimit me qenie njerëzore dhe migrimit ilegal, duke mbuluar komunat e Tetovës, Manastirit, Shtipit, Prilepit, Velesit dhe Gjevgjeliës.⁹²

Legal framework – amendments, fq15, kyçur me 24 nentor 2022, <https://mhc.org.mk/wp-content/uploads/2019/05/Help-On-Route-ANG-2018-final.pdf>

⁹² REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 1.2. INSTITUTIONAL FRAMEWORK, fq 15, kyçur me 25 nentor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

4.3 Politikat në fushën e migrimit të parregullt, kontrabandimi i migrantëve dhe trafikimi me qenie njerëzore

Planifikimi strategjik për çështjet e trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandimit të emigrantëve është nën autoritetin e Komiteti Kombëtar për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe Migrimit të Paligjshëm. Përbërja e Komitetit ofron një qasje ndër-institucionale dhe multidisiplinare për zhvillimin e strategjive dhe planeve për trajtimin e migracionit të paligjshëm dhe trafikimit të qenieve njerëzore. Strategjia Kombëtare dhe Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe Migracionit të Paligjshëm për periudhën 2013-2016 përcaktuan masa të forta parandaluese për mbrojtjen e viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandimit të migrantëve. Sipas strategjisë kombëtare dhe planit të veprimit u planifikuan dhe u zbatuan gjithashtu fushata ndërgjegjësuëse të cilat kishin për qëllim informimin më të mirë të publikut dhe reduktimin e rreziqeve të trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrimit të paligjshëm.

Megjithatë këto dokumente u përgatitën dhe u miratuan në kushte që nuk parashikonin shtrirjen kulmore të krizës së refugjatëve në vitin 2015 dhe 2016. Përvojat dhe sfidat e krizës së refugjatëve ndikuan në procesin e miratimit të Strategjisë Kombëtare dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe Migrimit të Paligjshëm për periudhën e ardhshme (2017-2020).

Strategjia e re Kombëtare dhe Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe Migrimit të Paligjshëm parashikojnë objektivat e mëposhtme prioritare:

- Përmirësimin e koordinimit dhe bashkëpunimit ndërmjet aktorëve kryesorë dhe përafrimin e politikave kombëtare,
- Përmirësimin e efikasitetit në zbatimin e objektivave strategjike të planifikuara dhe përafrimi me politikat e reja të BE-së në lidhje me migracionin ilegal.

Në fushën e ngritjes së kapaciteteve është paraparë që pozita e Koordinatorit Nacional të forcohet me një sërë masash që synojnë forcimin e kapaciteteve të Zyrës së Koordinatorit Kombëtar. Strategjia parashikon gjithashtu forcimin e kapaciteteve financiare, teknike dhe njerëzore të institucioneve qeveritare si dhe të shoqatave qytetare që punojnë në fushën lëndore me qëllim të

zbatimit me sukses të politikave. Është njohur nevoja për të forcuar rolin e autoriteteve vendore dhe për këtë qëllim forcimi i koordinimit dhe bashkëpunimit të institucioneve në nivel qendror, lokal dhe rajonal për nevojat e identifikimit, ndihmës dhe mbështetjes së viktimave dhe grupeve të mundshme në rrezik.

Strategjia pranon gjithashtu domosdoshmërinë e përafrimit të kuadrit ligjor kombëtar me atë ndërkombëtar. Kompensimi i viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore, duke krijuar një model të përshtatshëm fondi kompensimi për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore, zë një vend të rëndësishëm në strategji. Strategjia Kombëtare ka prioritet nevojën e hetimit të situatës së trafikimit të qenieve njerëzore si dhe monitorimin dhe vlerësimin e politikave që do të sigurojnë profesionalizëm dhe pavarësi në hartimin dhe zbatimin e politikave.

Këto prioritet si dhe pavarësia financiare dhe qëndrueshmëria e zbatimit të politikave të institucionit qeveritarë pritet të rezultojnë në:

- Rritje të numrit të rasteve të zbuluara të trafikimit të qenieve njerëzore dhe ndjekje penale të autorëve;
- Monitorim më efikas i tendencave të trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrimit të paligjshëm;
- Identifikimi i përmirësuar i rasteve të viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore dhe kategorive të cenueshme të migrantëve;
- Përmirësimi i parandalimit të trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrimit të paligjshëm;
- Ofrimin e ndihmës, mbështetjes, mbrojtjes dhe riintegritit adekuat të viktimave të identifikuar, veçanërisht viktimave të trafikimit të fëmijëve dhe fëmijëve të huaj të pashoqëruar.⁹³

Parandalimi i kontrabandës së migrantëve dhe trafikimit të qenieve njerëzore zë një vend të spikatur në Planin e Veprimit të Qeverisë së RMV-së. Sipas planit, Qeveria do të nisë negociatat me Komisionin Evropian për Marrëveshjen e Statusit për Shërbimin Evropian të Kufirit dhe Rojës

⁹³ National Strategy and National Action Plan for Combating Trafficking in Human Beings and Illegal Migration 2017-2020, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 1.3. POLICIES IN THE AREA OF IRREGULAR MIGRATION, SMUGGLING OF MIGRANTS AND TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS, fq 18, kyçur me 26 nentor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

Bregdetare (FRONTEX), sepse e konsideron atë me interes të përbashkët. Plani parashikon gjithashtu krijimin e një njësie speciale (“task-force”) për luftimin e trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandës së migrantëve, të përbërë nga përfaqësues të Prokurorisë Publike Themelore për Luftën kundër Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit dhe MPB-së, e cila, siç na kanë përmendur, është themeluar në vitin 2018.

Megjithatë, pavarësisht progresit të dukshëm në ndërtimin e kapaciteteve për t'u marrë me migrimin e parregullt dhe trafikimin e qenieve njerëzore ku ka mungesë të dukshme e politikave të qëndrueshme në trajtimin e flukseve të migracionit, gjë që pranohet edhe nga fakti se një masë kyçe në trajtimin me krizën e emigrantëve është vazhdimi i gjendjes së jashtëzakonshme në kufirin jugor dhe verior pra një masë ad hoc në vend të zbatimit të zgjidhjeve të qëndrueshme bazuar në planifikimin strategjik dhe një analizë të thelluar të situatës.⁹⁴

4.4 Rrezultatet e luftimit të kësaj dukurie të kontrabandës me emigrantë

Në periudhën e kaluar Republika e Maqedonisë së Veriut kishte ndërmarrë masa të rëndësishme të fokusuara në forcimin e kapaciteteve të saj për t'u marrë me kontrabandimin e emigrantëve dhe trafikimin me qenie njerëzore. Janë zbuluar një numër i konsiderueshëm i rasteve të trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandimit të migrantëve, ndërsa shumë prej tyre kanë përfunduar me vendime gjyqësore për dënim. Megjithatë, aktivitetet e grupeve të organizuara kriminale që merren me kontrabandën e migrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore vazhdojnë dhe asnjë oficer policie nuk është dënuar në procedimin penal, në bazë të raporteve vjetore të Departamentit të Shtetit për Trafikimin e Qenieve Njerëzore për vitet 2016, 2017 dhe 2018.⁹⁵ Ndërsa Ministria e Brendshme në mes të korrikut tha se ritmi i kontrabandës së emigrantëve nëpër vend ishte rritur që nga viti 2020. Atë vitë policia zbuloi më shumë se 100 raste të kontrabandës dhe zbuloi rreth 2700 migrantë të paligjshëm.

⁹⁴ REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 1.3. POLICIES IN THE AREA OF IRREGULAR MIGRATION, SMUGGLING OF MIGRANTS AND TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS, fq 17, kyçur me 26 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

⁹⁵ <https://www.refworld.org/country>, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 3 CHAPTER SMUGGLING OF MIGRANTS AND TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS, fq 35, kyçur me 27 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

Në vitin 2021, policia zbuloi 64 raste dhe zbuloi 815 emigrantë të kontrabanduar dhe në gjysmën e parë të këtij viti zbuloi rreth 400 emigrantë të paligjshëm. “Përqindja më e madhe e rasteve, pothuajse 75 %, u zbuluan nga zyrtarë të policisë nga rajoni qendror jugor, afër kufirit me Greqinë, tha Ministria e Punëve të Brendshme në korrik.

Një raport për Maqedoninë e Veriut i publikuar në korrik nga Departamenti Amerikan i Shtetit, duke iu referuar vitit 2021, tha se Maqedonia e Veriut “nuk i përmbush plotësisht standardet minimale për eliminimin e trafikimit, por po bën përpjekje të konsiderueshme për ta bërë këtë”.⁹⁶

Rekomandimet e raportit të fundit tregojnë se është e nevojshme të gjenden, të ndiqen penalisht dhe të dënohen kontrabandistët duke përfshirë edhe punonjësit e policisë që janë bashkëpunëtorë të tyre. Theksohet gjithashtu nevoja për një qasje proaktive në identifikimin e viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore dhe për këtë qëllim ndër të tjera rekomandohet që oficerët e policisë që kontrollojnë viktimat e mundshme të trafikimit të qenieve njerëzore në mesin e migrantëve, refugjatëve dhe të tjerëve.⁹⁷

Lidhur me rezultatet e luftimit të kontrabandës të emigrantëve në RMV në mënyr më të detajuar do ti paraqesim nëpërmjet tabelave statistikore në kapitullin e V.

4.5 Ndhimja dhe mbështetja e disponueshme për viktimat

Në vitet e fundit qindra mijëra refugjatë dhe migrantë që kanë lënë shtëpitë e tyre për të arritur në vendet anëtare të BE-së kanë kaluar tranzit përmes Republikës së Maqedonisë së Veriut (RMV). Dinamika e krizës së refugjatëve në këtë periudhë provoi vazhdimisht gatishmërinë e shtetit për të respektuar plotësisht garancitë e të drejtave themelore të njeriut, dallimet kulturore dhe sociale, si dhe respektimin e dinjitetit njerëzor.

R. e Maqedonisë së Veriut gjatë gjithë krizës ka mbetur një vend tranziti e jo një destinacion i synuar për refugjatët dhe migrantët. Rritja e numrit të migrantëve bën shumë më tepër presion mbi sistemet shëndetësore në vende. Aksesit në shërbimet shëndetësore janë një nga çështjet më

⁹⁶ BalkanInsight, Smugglers Truck Capsizes In North Macedonia, Injuring 35 Migrants. kyçur me 27, nentor 2022, <https://balkaninsight.com/2022/08/11/smugglers-truck-capsizes-in-north-macedonia-injuring-35-migrants/>

⁹⁷ <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2018/282698.htm>, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 3 CHAPTER SMUGGLING OF MIGRANTS AND TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS, fq 35, kyçur me 27 nentor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

thelore, sepse kujdesi me cilësi të lartë dhe kujdesi shëndetësor nuk është efektiv, nëse njerëzit nuk kanë akses në të. Qëllimi i këtij punimi është të përfaqësojë të drejtën dhe qasjen në kujdesin shëndetësor për migrantët në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si dhe politikat për përmirësimin e disponueshmërisë së shërbimeve shëndetësore për migrantët.

Migrantët dhe refugjatët kanë pengesa të shumta për aksesin në kujdesin shëndetësor, si dhe diskriminim në aksesin në procedurën e azilit – gjë që indirekt ndikon në ushtrimin e të drejtave të kujdesit shëndetësor. Republika e Maqedonisë së Veriut ka nevojë për përmirësim të mëtijshëm të respektimit dhe mbrojtjes të së drejtave të njeriut të migrantëve dhe refugjatëve. Reformat e sistemit shëndetësor janë të nevojshme për të ofruar një përgjigje më të shpejtë dhe më efikase ndaj nevojave të grupeve vulnerabël që qëndrojnë dhe kalojnë tranzit nëpër Republikën e Maqedonisë së Veriut.⁹⁸

Kriza e migrantëve dhe qendrat tranzitore dhe pranuese;

Qendrat tranzitore të themeluara në Vinojug, Gjevgjeli (QT Vinojug) dhe Tabanovcë, Kumanovë (QT Tabanovcë) vazhduan të funksionojnë sipas parimeve të vjetra. Koordinimi i kampit mbetet në duart e menaxhmentit të Qendrës të krizave, ndërsa përfaqësues nga institucionet përkatëse janë ende të pranishëm si Ministria e Punëve të Brendshme (MPB), Ministria e Punës dhe Politikave Sociale (MPPS) dhe Ministria e Shëndetësisë (MSH).

Krahas institucioneve shtetërore në kamp përfshihen edhe organizata të shoqërisë civile (të brendshme dhe ndërkombëtare). QT Vinojug është kamp i mbyllur, refugjatët dhe mërgimtarët që banojnë aty nuk mund të largohen nga kampi pa njoftim paraprak dhe pëlqimin nga institucionet kompetente dhe pa përcjellje (nga MPPS apo Kryqi i Kuq) gjatë daljes. Për dallim prej tyre, refugjatët dhe mërgimtarët e akomoduar në QT Tabanovcë kanë mundësi të largohen nga kampi për nevojat e tyre në çdo kohë dhe të pashoqëruar nga zyrtarët.⁹⁹

⁹⁸ Journal of Health, Medicine and Nursing, The Right of Access to Health Care for Migrants in the Republic of North Macedonia - Barriers and Challenges, Abstract, fq 21, kyçur me 05 Janar 2023, <https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/9762/1/51100-54817-1-PB.pdf>

⁹⁹ Мемети И., Посебен извештај за состојбите во Прифатниот транзитен центар „Табановце“. Скопје : Народен правобранител, Омбудсман, 2017, Cituar nga Journal of Health, Medicine and Nursing, The Right of Access to Health Care for Migrants in the Republic of North Macedonia - Barriers and Challenges, Migrant crisis and transit and reception centers , fq 21, kyçur me 05 Janar 2023, <https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/9762/1/51100-54817-1-PB.pdf>

Foto numër 2.

Burimi: Fotografija e realizuar nga Herbert Handal në Qendrën Tranzitore në Tabanovcë,

Në fillim të vitit 2019, rreth 70 refugjatë u strehuan në QT Vinojug (14 janar 2019) me prejardhje të ndryshme. Në QT Tabanovc për shkak të hapjes numri i refugjatëve ka pasur luhatje gjatë gjithë vitit. QT Tabanovce gjatë vitit 2018 kishte vazhduar me politikën e lëshimit selektiv të refugjatëve ku përzgjedhja ishte bërë në bazë të kriterëve të pasigurta dhe pa rregulla.¹⁰⁰ Duke vepruar kështu ka pasur situata kur refugjatët dhe migrantët kanë qëndruar më gjatë jashtë qendrës dhe jo brenda.

Mbajtja e aktiviteteve edukative dhe rekreative në kampe iu la tërësisht organizatave civile dhe ndërkombëtare. Është e rëndësishme të theksohet se Ministria e Arsimit në asnjë moment të krizës

¹⁰⁰ Spiegel P., Douglas M., Cetron P., Definitions matter: migrants, immigrants, asylum seekers and refugees , Journal of Travel Medicine, Vol. 26, 2019

së refugjatëve nuk përfshiu zyrtarisht organizimin e klasave arsimore për fëmijët që qëndrojnë në qendra, megjithëse aksesimi në arsim është një nga të drejtat e tyre thelbësore të garantuara.¹⁰¹ Për më tepër në këtë aspekt duhet të garantohet njohja e të drejtave dhe nevojave të migrantëve dhe refugjatëve, vëmendje duhet t'i kushtohet kategorive të cënueshme të migrantëve, si gratë, fëmijët, personat me aftësi të kufizuara, të cilët janë më shpesh subjekt i dhunës, ku të drejtat ose nevojat e tyre specifike njihen më pak se burrave në tranzit ose në qendrat e pritjes.

Kapaciteti i vendit për të menaxhuar flukset migratore dhe për të trajtuar migrantët në përputhje me standardet ndërkombëtare duhet të përforcohet. Që nga fillimi i krizës së migracionit, shqetësimet kryesore janë adresuar duke siguruar kapacitete të mjaftueshme akomoduese për personat në tranzit në qendrat e pritjes transitorë, duke ofruar shërbimet adekuate dhe duke informuar për kthimin vullnetar në vendet e origjinës në mënyrë dinjitoze dhe humane.

Në këtë kontekst është thelbësore të vazhdohet me analizimin e flukseve migratore dhe situatës së përgjithshme të migracionit në vend dhe brenda rajonit, si dhe të ndihmohen refugjatët përmes sigurimit dhe zgjerimit të kapaciteteve të drejtpërdrejta operacionale të qendrave në bashkëpunim dhe koordinim të ngushtë me institucionet kombëtare të Maqedonisë së Veriut. Së fundi ekziston një nevojë e mëtejshme për të përmirësuar masat e referimit dhe mbrojtjes si dhe për të trajnuar stafin qeveritar të vijës së parë të punësuar, rishtazi që punon në kontakt të drejtpërdrejtë me popullsinë migrante me theks të veçantë për kategoritë vulnerabël të migrantëve të pranishëm në Qendrat e Pritjes Transit, në linjë me standardet e BE-së.¹⁰²

¹⁰¹ Abbas M, Aloudat T, Bartolomei J, Carballo M. ,Migrant and refugee populations: a public health and policy perspective on a continuing global crisis., Antimicrobial Resistance & Infection Control, Vol. 7, 2018, cituar nga: Journal of Health, Medicine and Nursing, The Right of Access to Health Care for Migrants in the Republic of North Macedonia - Barriers and Challenges, fq 21.

¹⁰² INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA II) 2014-2020, fq 5, kyçur me 05 Janar 2023, https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2020/03/2020_ad2_eu_for_improved_border_and_migration_management.pdf

Foto numër 3.

Foto numër 4.

Foto număr 5.

Foto număr 6.

Burimi: Përmbledhje e fotografive të realizuara nga Herbert Handal, në Qendrën Tranzitore Tabanovcë.

4.6 Mbrojtja dhe rehabilitimi

Edhe pse Republika e Maqedonisë së Veriut në përgjithësi nuk është vend destinacion për refugjatët dhe migrantët që kalojnë nëpër territorin e saj, mirëpo përsëri një numër i kërkesave për azil janë dorëzuar gjatë viteve të fundit. Sipas vëzhgimeve të Komitetit të Helsinkit qasja në procedurën e azilit ishte relativisht e pakufizuar, pasi Organizatat e pranishme në qendrat e pritjes së tranzitit kanë raportuar raste kur punonjësit e policisë nuk kanë vepruar menjëherë pas kërkesave për njohje të së drejtës për azil duke u dhënë kështu kohë aplikantëve për të ndryshuar mendje.¹⁰³

Gjatë vitit 2018, të gjitha rastet në të cilat refugjatët në kampet tranzit shprehën synimin e tyre për të kërkuar azil, ndihma juridike u ofrua menjëherë dhe procedura për kërkimin e azilit u shpjegua në detaje. Kështu personat (refugjatë ose migrantë) të cilëve u është proceduar kërkesa për njohje

¹⁰³ Data obtained from the focus group conducted with the civil society organizations, cituar nga: HELP ON THE ROUTE, Access to asylum.

të së drejtës për azil më pas janë transferuar në Qendrën pranuese për azilkërkues – (Vizbegovë), Shkup, ku janë bërë intervista lidhur me kërkesën e tyre për azil. Në të njëjtën kohë u theksua se kjo praktikë shpesh “abuzohej” nga azilkërkuesit, si mënyrë për të siguruar transportin për në Shkup nga ku ata menjëherë largoheshin nga Qendra e pritjes dhe niseshin drejt Kumanovës dhe kufirit Sërb.¹⁰⁴

Në dhjetor të vitit 2021, Kuvendi i RMV-së miratoi amendamentet në Ligjin për të huajt, por nuk pati ndryshime të rëndësishme për thelbin e raportit. Nuk ka ndryshime të fundit në legjislacionin vendas në lidhje me hyrjen në kufi, azilin dhe procedurat e tjera të mbrojtjes ndërkombëtare për joshitetasit që nga maji 2021.

Në praktikë, azilkërkuesit ndonjëherë përballen me pengesa në paraqitjen e kërkesës së tyre për azil. Emigrantëve të ndaluar në Qendrën e pritjes për të huaj dhe në QT Vinojug iu kufizua mundësia për të dorëzuar kërkesën për azil përpara se të fillonte procedurën para gjykatës në të cilën ata janë dëshmitarë. Në raste të tjera për personat e vendosur në QT Tabanovc dhe Vinojug ka pasur vonesë në shqyrtimin e kërkesave apo në transportin në stacion policor për paraqitjen e kërkesës. Në disa raste policia kufitare kërkoi arsyet për të kërkuar azil dhe sipas deklaratës vendosi nëse kërkesa e tyre do të ishte e përshtatshme për ta regjistruar atë, gjë që nuk është në kompetencën e tyre.¹⁰⁵

Në QT Vinojug u kufizohej e drejta e personave për ndihmë juridike. Shumica e këtyre personave u kthyen jozyrtarisht në Greqi pasi kishin dhënë një deklaratë në një gjykatë kompetente pa iu dhënë ndihmë juridike falas dhe jo të gjithë azilkërkuesit kishin akses gjatë karantinës. Për disa migrantë gjatë karantinës ndihma juridike u ofrua përmes aplikacioneve të ndryshme celulare duke vënë kështu ndonjëherë në pikëpyetje cilësinë e këshillës ligjore.

Madje në vitin 2021 mes tyre kishte edhe fëmijë të pashoqëruar të cilëve iu caktua një kujdestar i cili ende nuk kishte akses të pakufizuar me fëmijët. Kjo praktikë ishte në kundërshtim me

¹⁰⁴Data obtained from the focus group conducted with the civil society organizations., cituar nga: HELP ON THE ROUTE, Access to asylum, fq 13, kyçur me 1 dhjetor 2022, <https://mhc.org.mk/wp-content/uploads/2019/05/Help-On-Route-ANG-2018-final.pdf>

¹⁰⁵ For example the absence of the police commander at the current time to process the requests, cituar nga: Macedonian Young Lawyers association (MYLA)-OHCHR, Submission to the Special Rapporteur on the human rights of migrants, Kyçur me 08 Janar 2023, <https://www.ohchr.org › files › MYLASubmission>

sistemin kombëtar të mbrojtjes së fëmijëve duke vënë në pikëpyetje interesin më të mirë të fëmijës dhe vlerësimin e tij. Në vitin 2021 QT Tabanovc ka shërbyer edhe si qendër paraburgimi në disa raste të dëshmitarëve apo viktimave të incidenteve. Deri në shtator 2021 në të dy QT-të u ndaluan 55 fëmijë të pashoqëruar dhe 40 gra. Për të arrestuarit në të dy QT nuk është marrë vendim dhe as nuk janë shpjeguar gojarisht arsyet e ndalimit.¹⁰⁶ MYLA(Shoqata Maqedonase e Juristëve të Rinj) mori mesazhe nga të afërmit e të paraburgosurve që kërkonin ndihmë dhe përgjigje se përse u kufizojë liria e lëvizjes¹⁰⁷.

Këta emigrantë zakonishtë përballen vazhdimisht me kërcënime dhune, shfrytëzim dhe madje edhe vdekje gjatë udhëtimeve të tyre gjatë transitit drejtë destinacionit. Neni 16 i Protokollit të Kombeve të Bashkuara kundër Kontrabandës së Migrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri¹⁰⁸ kërkon, Shtetet Palë për të mbrojtur dhe ndihmuar migrantët e kontrabanduar. Rreziqet e vdekjes, shfrytëzimit, torturës ose formave të tjera të viktimizimit janë të pranishme pothuajse në të gjitha rrugët dhe qeveritë kanë përgjegjësinë të marrin masa për të trajtuar këto rreziqe në territoret nën juridiksionin e tyre.¹⁰⁹

Sipas Protokollit, migrantët e kontrabanduar nuk duhet të jenë përgjegjës për ndjekje penale dhe nëse janë në paraburgim, autoritetet e ndalimit duhet të respektojnë detyrimet e tyre sipas ligjit ndërkombëtar.¹¹⁰ Megjithatë disa migrantë që janë kontrabanduar ose janë në proces kontrabandimi kanë qenë subjekt i arrestimit dhe ndalimit nga autoritetet në vendet e origjinës, transitit dhe destinacionit; ndodh shpesh pa garanci ligjore.

¹⁰⁶ Official Gazette of Republic of North Macedonia no.56/19 from 15.03.2019, cituar nga: Macedonian Young Lawyers association (MYLA)-OHCHR, Submission to the Special Rapporteur on the human rights of migrants, Kyçur me 08 Janar 2023, <https://www.ohchr.org/files/MYLASubmission>

¹⁰⁷ Macedonian Young Lawyers association (MYLA)-OHCHR, Submission to the Special Rapporteur on the human rights of migrants, Kyçur me 08 Janar 2023, <https://www.ohchr.org/files/>

¹⁰⁸ For full text, see: <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

¹⁰⁹ Art. 16(1), UN Smuggling of Migrants Protocol states "In implementing this Protocol, each State Party shall take, consistent with its obligations under international law, all appropriate measures, including legislation if necessary, to preserve and protect the rights of persons [...] accorded under applicable international law, in particular the right to life and the right not to be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment

¹¹⁰ Article 5 and 16 (5) of the UN Smuggling of Migrants Protocol

Viktimat e ndalimit të paligjshëm kanë përfshirë refugjatë, viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe të tjerë që kanë nevojë për mbrojtje ndërkombëtare.¹¹¹ Në disa raste, zyrtarë të korruptuar që kërkojnë përfitime të lehta, e kanë kryer ndalimin e tillë në bashkëpunim me kontrabandistët. Ka prova që migrantët, azilkërkuesit dhe refugjatët janë mbyllur në qendra paraburgimi, kanë pësuar forma të ndryshme abuzimi dhe ndonjëherë tortura.¹¹² Ndërkohë që disa vende janë përgjegjëse për ndalimin e paligjshëm, autoritetet në disa vende të transitit ose destinacionit janë përgjegjëse për kthim mbrapa të migrantëve të kontrabanduar të cilët rrezikojnë të shkelin praimin e mos-kthimit. Ky parim fillimisht u deklarua në nenin 33 të Konventës së 1951 në lidhje me Statusin e Refugjatëve dhe u përsërit në nenin 19(1) të Protokollit të OKB-së për Kontrabandën e Emigrantëve. Parimi thekson të drejtën e një refugjati që të mos dëbohet ose të mos kthehet në ‘‘asnjë mënyrë’’ në kufijtë e territoreve ku jeta ose liria e tij/saj do të kërcënohej për shkak të racës, fesë, kombësisë opinionit politik ose përkatësisë së tyre. Në mënyrë të ngjashme dëbimet dhe kthimet e azilkërkuesve dhe refugjatëve në vendet e tyre të origjinës ose deportimi në vende të treta ku jeta dhe siguria e tyre mund të jetë në rrezik gjithashtu shkelin këtë parim. Shkelje të tilla janë të regjistruar përgjatë disa rrugëve për në Evropë.¹¹³

4.7 Qasja në drejtësi:

Në përpjekje për të përballuar numrin e madh të tentativave për kalim të paligjshëm të kufirit, shumica e shteteve përgjatë rrugës në vend që të zbatonin procedurat ligjore të kthimit të të huajve në përputhje me ligjin dhe marrëveshjet e ripranimit që ishin bërë, vazhduan të zbatonin praktikën e vendosur për kthim ilegal të migrantëve. Sipas të dhënave të Shoqatës së Juristëve të Rinjë të Maqedonisë të Veriut, vetëm në vitin 2016, një minimum prej 8,524 refugjatësh dhe migrantësh janë kthyer nga RMV në Greqi në kundërshtim me procedurën ligjore. Pas mbylljes së kufirit

¹¹¹ Frontex, Eastern Partnership Risk Analysis Network Quarterly, Q2 April-June 2016, October 2016, p. 7, cituar nga GLOBAL STUDY ON SMUGGLING OF MIGRANTS 2018, Governments' roles in protecting the rights of smuggled migrants fq42, kyçur me 03 dhjetor 2022, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glosom/GLOSOM_2018_web_small.pdf

¹¹² Frontex, Eastern Partnership Risk Analysis Network Quarterly, Q1 January-March 2017, July 2017, p. 7. Cituar nga: GLOBAL STUDY ON SMUGGLING OF MIGRANTS 2018, Governments' roles in protecting the rights of smuggled migrants fq42, kyçur me 03 dhjetor 2022, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glosom/GLOSOM_2018_web_small.pdf

¹¹³ Frontex, Risk Analysis for 2017, February 2017, p. 23. Cituar nga: GLOBAL STUDY ON SMUGGLING OF MIGRANTS 2018, Governments' roles in protecting the rights of smuggled migrants fq42, kyçur me 03 dhjetor 2022, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glosom/GLOSOM_2018_web_small.pdf

përgjatë rrugës ballkanike në mars 2016, refugjatët dhe emigrantët vazhduan përpjekjet e tyre për të kaluar kufirin midis Greqisë dhe RMV, duke përdorur rrugë për migrim të parregullt, zakonisht duke lëvizur në grupe prej 20 deri në 40 persona. Më 14 mars 2016 u raportua se midis 2,000 dhe 3,000 refugjatë dhe migrantë kaluan kufirin midis Greqisë dhe RMV-së pranë fshatit Moin.

Policia dhe forcat e sigurisë ushtarake arritën t'i kapnin këta persona, ku 3 persona humbën jetën duke tentuar të kalonin Lumin Suva.¹¹⁴ Një rast, në lidhje me këtë, aktualisht është duke u shqyrtuar para Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut pas ankesës së tetë personave të kthyer.

Kontrabandë me migrantë ka pasur edhe në kufirin verior gjatë vitit 2016, veçanërisht në fshatrat në territorin e komunës së Likovës, këtu u vërejt gjithashtu se në disa raste refugjatët dhe emigrantët burgoseshin në shtëpi dhe tenda pranë fshatrave Vaksincë dhe Llojanë si pjesë e metodave të kontrabandistëve për zhvatje të parave. Prezenca e pamjaftueshme e policisë në këto lokacione pengoi aksesin në drejtësi dhe mbrojtjen e këtyre refugjatëve dhe emigrantëve. Kthimi i migrantëve në kundërshtim me procedurat ligjore vazhdoi edhe në periudhën e viteve në vijim.¹¹⁵ Rritja e numrit të refugjatëve dhe emigrantëve në vitet e fundit që kanë kaluar tranzit nëpër territorin e RMV ka rezultuar në një rritje të ndjeshme të numrit të kthimeve informale. Të dhënat e disponueshme tregojnë se kthimet joformale bëhen praktikë e rregullt në vend të kthimit përmes procedurës formale e cila është ekzekutuar nga autoritetet kompetente në një numër jashtëzakonisht të vogël të rasteve.

Kjo praktikë çon në një situatë ku migrantët i drejtohen përdorimit të shërbimeve të kontrabandistëve, aq më tepër dhe krijimi i mosbesimit në oficerë të uniformuar mes refugjatëve dhe emigrantëve. Më në fund, nga kthimi i refugjatëve dhe emigrantëve në kundërshtim me procedurën formale, qasja në mjete juridike, dhe aksesin në drejtësi për këta persona nuk është i mundur.

¹¹⁴ MYLA Field report 2016, pp. 4-5, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 3.4. ACCESS TO JUSTICE , fq 45, kuçur me 30 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

¹¹⁵ MYLA Field report 2017, p. 11, cituar nga: MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 3.4. ACCESS TO JUSTICE , fq 45, kuçur me 30 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

Një fenomen shqetësues është edhe ndalimi i migrantëve të parregullt për arsye emigracioni. Shkak shtesë për shqetësim serioz janë konstatimet se një numër i konsiderueshëm i personave të ndaluar nuk janë të informuar për bazën ligjore të ndalimit të tyre dhe nuk u është dhënë mundësia për të kundërshtuar vendimin e paraburgimit. Ndiurma juridike dhe e drejta e ankimit janë masat themelore mbrojtëse kundër ndalimit arbitrar, ku i huaji duhet të informohet për arsyet e ndalimit në një gjuhë që ai/ajo e kupton dhe duhet t'i sigurohet akses në një mjet juridik efektiv dhe ndihmë juridike.

Nga informacionet e marra në bisedat me personat e ndaluar disa prej tyre janë ndaluar në momentin kur kanë udhëtuar me kontrabandistët e migrantëve ndërsa nga punonjësit e policisë janë njoftuar se kanë qenë dëshmitarë në procedimin penal kundër kontrabandistëve të emigrantëve dhe se do të të lirohen pasi kanë dhënë deklaratë në gjykatën kompetente edhe pse sipas ligjit nuk ka bazë për paraburgim të dëshmitarëve.¹¹⁶

Personat e ndaluar u përballën me pengesa në aksesin e tyre në procedurën e njohjes së të drejtave të azilit. Disa nga personat e ndaluar u penguan të paraqisnin një kërkesë për njohjen e së drejtës për azil përpara se të jepnin një deklaratë para gjykatës si dëshmitarë në një proces penal kundër kontrabandistëve të migrantëve. Refuzimi i policisë për të ofruar akses në procedurën e azilit e bën të pamundur që personat të përfitojnë të drejtat që u takojnë sipas ligjit, gjë që rrit më tej cenueshmërinë e tyre.¹¹⁷

Mungesa ose pamjaftueshmëria e legjislacionit kombëtar për të trajtuar kontrabandën e migrantëve në shumë pjesë të botës shpesh nënkupton që kontrabandistët e migrantëve mund të vazhdojnë të kryejnë krimin me pak frikë se do të sillen para drejtësisë. Përgjigjet nga shtetet shpesh synojnë migrantët, duke lënë të lirë kontrabandistët dhe veçanërisht grupet e organizuara kriminale të cilat janë më të vështira për t'u kapur. Vetëm një numër i kufizuar shtetesh kanë politika dhe mekanizma specifike që synojnë të luftojnë kontrabandën e migrantëve dhe mungesa e kapacitetit për të hetuar dhe ndjekur penalisht krimin do të thotë që sistemet e drejtësisë penale

¹¹⁶ MYLA Annual report on the practices of foreigners' detention in Macedonia for immigration reasons, pp. 1 and 3, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 3.4. ACCESS TO JUSTICE, fq 45, kuçur me 30 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

¹¹⁷ Article 15 of The Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, cituar nga: REPORT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA, 3.4. ACCESS TO JUSTICE, fq 45, kuçur me 30 nëntor 2022, <https://myla.org.mk/wp-content/uploads/pdf/TRAFFICKING-IN-HUMAN-BEINGS-AND-SMUGGLING-OF-MIGRANTS-IN-NORTH-MACEDONIA.pdf>

shpesh nuk janë në gjendje të përballojnë sfidën e luftimit të tij. Përtej kësaj, dështimi për të siguruar migrantët e kontrabanduar si dëshmitarë do të thotë se ndjekjet penale janë shpesh të vështira dhe mundësitë për t'u dënuar humbasin. Për më tepër kontrabandimi i migrantëve nuk konsiderohet gjithmonë një krim i rëndë për të cilin mund të shqiptohet një dënim i rëndë. Sigurimi që i jepet përparësi hetimit të kontrabandistëve të nivelit më të lartë dhe marrja parasysh e rrethanave rënduese në ndjekjen penale të rasteve që përfshijnë kontrabandën e migrantëve mund të ketë një efekt parandalues për grupet e organizuara kriminale.

Për më tepër grupet e organizuara kriminale i drejtohen kontrabandës së emigrantëve vetëm për përfitimin që ajo gjeneron. Ndjekja e gjurmës së parave duke nisur hetimet financiare dhe ngrirja, sekuestrimi dhe konfiskimi i pasurive si dhe kërkimi i shembujve të pastrimit të parave mund të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në fitime të tilla. Bërja e kontrabandës së migrantëve një krim jofitimprurës do të dekurajonte grupet e organizuara kriminale që të përfshiheshin në të.

Kontrabanda e migrantëve është nga natyra një krim transnacional dhe kontrabandistët e përfshirë punojnë në rrjete. Prandaj, çelësi për të luftuar kontrabandën e migrantëve është nevoja për të rritur bashkëpunimin ndërkombëtar për të forcuar koordinimin kombëtar dhe për të siguruar që ligjet në vendet e përfshira janë të harmonizuara në mënyrë që të mbyllen zbrazëtite. Vetëm duke siguruar që aktorët brenda vendeve të origjinës, tranzitit dhe destinacionit të punojnë së bashku mund të ndalet kontrabanda e migrantëve. Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional dhe Protokolli kundër Kontrabandës së Emigrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri, duke plotësuar Konventën, janë thelbësore për trajtimin e krimit.

Puna e UNODC në luftën kundër kontrabandës së migrantëve fokusohet në ndihmën e shteteve në zbatimin e Protokollit të Kontrabandës së Emigrantëve dhe në miratimin e ligjeve që kriminalizojnë përfshirjen në kontrabandën e migrantëve dhe në trajnimin e oficerëve të zbatimit të ligjit dhe prokurorëve nga e gjithë bota. Organizata të tilla si Organizata Ndërkombëtare e Policisë Kriminale (INTERPOL) mbështesin përpjekjet e autoriteteve kombëtare të policisë për të shkatërruar rrjetet kriminale që qëndrojnë pas kontrabandës së migrantëve.

Presionet sociale, ekonomike dhe politike që ushqejnë krimin nuk mund të injorohen. Papunësia, lufta dhe persekutimi janë vetëm tre nga arsyet e shumta që njerëzit vendosin të largohen nga vendi i tyre. Faktorët tërheqës përfshijnë kërkesën për punë të lirë dhe pa dokumente në vendet e destinacionit. Për të kuptuar më mirë këto dinamika dhe për të adresuar plotësisht shkaqet

rrënjësore të migrimit në mënyrë që të parandalohen grupet e organizuara kriminale që të përfitojnë nga grupet vulnerabël siç janë migrantët, kërkohet një përgjigje gjithëpërfshirëse - një përgjigje që përfshin shqyrtimin e çështjeve të migrimit dhe zhvillimit.¹¹⁸

Kapitulli i V

5.TË DHËNA STATISTIKORE LIDHUR ME VEPRËN PENALE TË KONRABANDIMIT ME EMIGRANTË NË RMV MBRENDË PERIUDHËS 2016-2021

Tabela numër 1.

Të dhëna lidhur me Kontrabandën me Emigrantë në RMV në vitin 2016			
Emigrantë të ndaluar	Tentativa për kontrabandim	Kryerës të veprës Penale të Kontrabandës me Emigrantë	Rrastet e VP të Kontrabandës me Emigrantë
127.358 Emigrantë	108 Raste	123 Personë	80 Vepra penale
Përkatësia:	1961 Emigrantë	19 Prej tyre shtetas të huaj	Lëndë të përfunduara:
Afganistan, Pakistan, Siri, Irak		Personë të dënuar:	83 Raste
Viktima të Trafikimit dhe Kontrabandimit:		99 Personë	Të dënuar:

¹¹⁸ Transnational Organize Crime, What can be done,kyçur me 04 dhjetor 2022, <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/migrant-smuggling.html>

121 Viktima		Gjinia:	73 Persona, 3 Femra
44 Fëmijë		96 Meshkuj	Dënime Total:
		3 Femra	62 Dënime, 56 me Burgim

Burimi:

1.Годишен извештај на Министерството за внатрешни работи 2018, 2019, URL= https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload//Godisen%20izvestaj%202018.pdf (Accessed 10 June 2020)

2.Трговија со луѓе и криумчарење мигранти во Северна Македонија - извештај, Македонско здружение на млади правници, Скопје, 2019, стр.40

3.КРИМИНОЛОШКА ОПСЕРВАЦИЈА НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД ЕВРОПСКАТА МИГРАНТСКА КРИЗА, [Nanev, Maksimova, Koshevaliska 2020, fq, 250.](#)

4.СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД: Население и социјални статистики, СТОРИТЕЛИ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА ВО 2016, fq 58, <https://www.stat.gov.mk/Publikacii/2.4.17.09.pdf>

Tabela numër 2.

Të dhëna lidhur me Kontrabandën me Emigrantë në RMV në vitin 2017			
Emigrantë të ndaluar	Tentativa për kontrabandim	Kryerës të veprës Penale të Kontrabandës e Emigrantë	Rrastet e VP të Kontrabandës me Emigrantë
4129 Emigrantë	19 Raste	36 Autorë	13 Vepra penale
Viktima të Trafikimit dhe Kontrabandimit:	212 Emigrantë	88% Shtetas të RMV-së	Të Dënuar:
97 Viktima, prej tyre		Regjioni:	50 Persona
46 Burra të rritur		Shkupit, Velesit dhe Gjevgjeli	Masa alternative:
9 Gra dhe		Organizim I grupit kriminal:	6 Persona
20 Fëmijë		2 Të dënuar	Dënime me kusht:
		2 Dënime total	6 Persona

Burimi:

1.Годишен извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2017, Скопје 2018, URL

2.Трговија со луѓе и криумчарење мигранти во Северна Македонија - извештај, Македонско здружение на млади правници, Скопје, 2019, стр.40

3. Државен завод за статистика , Сторители на кривични дела, 2017.

4. КРИМИНОЛОШКА ОПСЕРВАЦИЈА НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД ЕВРОПСКАТА МИГРАНТСКА КРИЗА, Nanev, Maksimova, Koshevaliska 2020, fq, 251.

Tabela numër 3.

Të dhëna lidhur me Kontrabandën me Emigrantë në RMV në vitin 2018			
Emigrantë të ndaluar	Tentativa për kontrabandim	Kryerës të veprës Penale te Kontrabandës me Emigrantë	Rrastet e VP të Kontrabandës me Emigrantë
16.895 Emigrantë	Rritje për 200% nga viti 2017	62 Persona	44 Vepra penale
Viktima të Trafikimit dhe Kontrabandimit:	58 Raste	Përkatësia:	Kallëzimet penale:
5 Vajza të mitura	891 Emigrantë	85.5% Shtetas Maqedonas	15 Persona
Origjina e emigrantëve.	Rrugët kryesore:	5% Shtetas Bullgar	
13.2% Pakistan	Regjioni Gjevgjeli dhe Demir K.	3% Shtetas Afgan, Pakistanez	
5.7% Afganistan	Regjioni Kumanovës, Likovës		
5.5% Irak	Regjioni Shtipit		
3.6% Banglades			

Burimi:

1.ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ, 2018 ГОДИНА, Трговија со луѓе и криумчарење мигранти, fq 35.
https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/Godisen%20izvestaj%202018.pdf

2. Трговија со луѓе и криумчарење мигранти во Северна Македонија - извештај, Македонско здружение на млади правници, Скопје, 2019, стр.40

Tabela numër 4.

Të dhëna lidhur me Kontrabandën me Emigrantë në RMV në vitin 2019			
Emigrantë të ndaluar	Tentativa për kontrabandim	Ndjekje Penale	Rrastet e VP të Kontrabandës me Emigrantë
24.601 Emigrantë	81 Raste	96 Personas	49 Vepra penale
Origjina:	1529 Emigrantë	Përkatësia	Organizim i grupit kriminal
43.5% Pakistani		89,6% Shtetas të RMV-së	4 Grupe prej 43 anëtarëve u shtypën
28.2% Afganistani		3 Shtetas Kosovar dhe	Grupi i 1 prej 21 anëtarëve
14.3% Bangladeshi		Pakistanez	Grupi i 2 prej 14 anëtarëve
			Dhe 2 grupe më të vogla

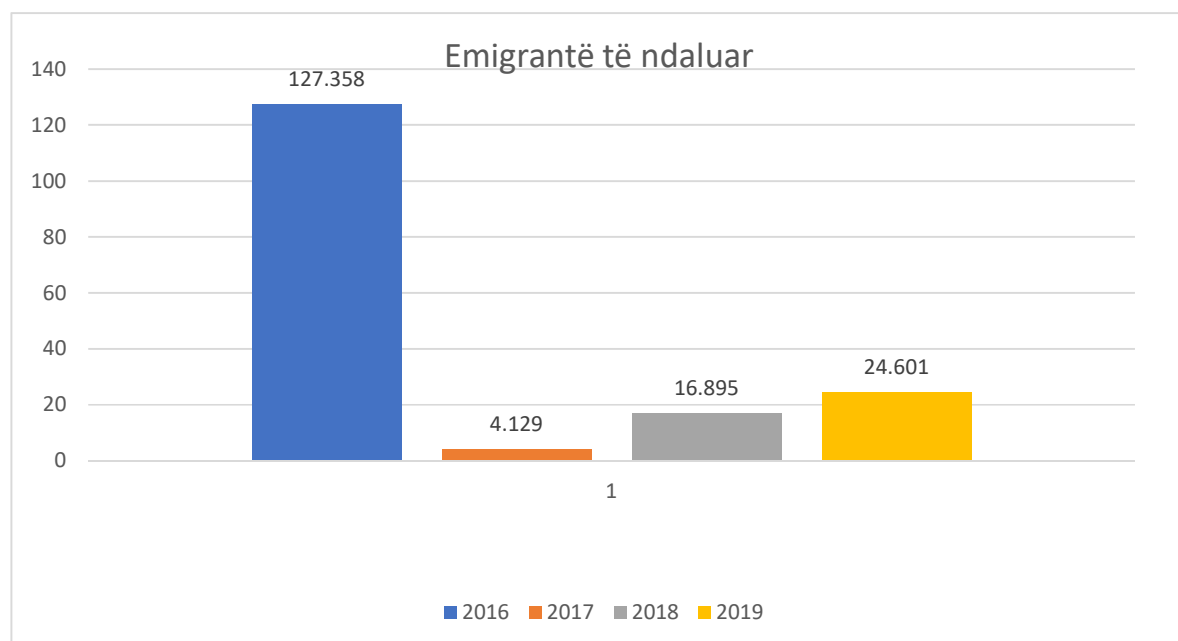
Burimi:

1.Годишен извештај на Министерството за внатрешни работи 2019, 2020, URL

2. <https://www.pravdiko.mk/dvojno-e-namalen-brojt-na-ilegalni-migranti-koi-se-obidele-da-vlezatvo-nashata-zemja/> (последно пристапено: 15.07.2020), fq 256,257

3. КРИМИНОЛОШКА ОПСЕРВАЦИЈА НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД ЕВРОПСКАТА МИГРАНТСКА КРИЗА, Nanev, Maksimova, Koshevaliska 2020.pdf

Tabela numër 5

Burimi:

1.Годишен извештај на Министерството за внатрешни работи 2018, 2019, URL= https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload//Godisen%20izvestaj%202018.pdf (Accessed 10 June 2020)

2. Годишен извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2017, Скопје 2018, URL = <http://nacionalnakomisija.gov.mk/wp-content/>

3. Годишен извештај на Министерството за внатрешни работи 2018, 2019, URL= https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload//Godisen%20izvestaj%202018.pdf

4. Годишен извештај на Министерството за внатрешни работи 2019, 2020, URL= <https://mvr.gov.mk>

Tabela numër 6

Të dhëna lidhur me Kontrabandën me Emigrantë në RMV në vitin 2020			
Emigrantë të ndaluar	Tentativa për kontrabandim me emigrantë	Ndjekje Penale	Rrastet e VP të Kontrabandës me emigrantë
1,365 emigrantë në Muajin Janar	186 Emigrant ilegal	2 Kallëzime penale	4 Vepra penale në fillimi të Qershorit
Mbyllja e kufijve nga COVID 19	878 Emigrant tjerë Ilegal	Ndaj 18 Personave	65 Vepra Penale tjera
Rënie e numrit të emigrantëve	680 Prej tyre të kapur në Bogorodic		92 Kryerës te Vp të Kontrabandës
Muajt: Mars, Prill dhe Maj	Kalimi i paligjshëm I kufijve		Organizim i grupit kriminal
3047 Emigrantë	32.100 Përpjekje		U shtypen 2 grupe krimiale
	2.7357 Përpjekje nga kufiri me Greqinë		Prej tyre edhe punonjës te Policisë
			Të cilët I jepnin grupit edhe koordinatat

Burimi:

1.Годишен извештај 2021 fq 26

2. Годишен-извештај-на-НК-за-ТЛ-за-2020.pdf fq 33.4

3. <https://www.pravdiko.mk/dvojno-e-namalen-brojot-na-ilegalni-migranti-koi-se-obidele-da-vlezatvo-nashata-zemja/> (последно пристапено: 15.07.2020)

4. <https://www.slobodnaevropa.mk/a/29772560.html> (последно пристапено: 12.07.2020)

5. КРИМИНОЛОШКА ОПСЕРВАЦИЈА НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД ЕВРОПСКАТА МИГРАНТСКА КРИЗА, Nanev, Maksimova, Koshevaliska 2020.pdf

Tabela numër 7

Tentativat të parandaluara për kalime të paligjshme kufitare gjatë vitit 2020/2019

Shtetet	Viti 2020	Viti 2019	+/-
Shqipëria	110	145	-24.10%
Bullgaria	986	338	3 herë
Greqia	27.971	21,949	27,4%
Sërbia	2.994	2.106	42,2%
Kosova	39	63	-38%
Total	32.1	24.601	30.50%

Burimi: 1.Годишен-извештај-на-НК-за-ТЛ-за-2020.pdf

Tabela numër 8

Të dhëna lidhur me Kontrabandën me Emigrantë në RMV në vitin 2021

Emigrantë të ndaluar	Rrugët e lëvizjes	Autorët	Rrastet e VP të Kontrabandës me emigrantë
815 Emigrantë	Gjevgjeli-Vallandov-Demir Kapi -	77 Personat	49 Vepra penale
Origjina	Negotinë-Veles- Shkup-Kumanovë	Organizim i Grupit kriminal:	64 Raste të zbuluara
Pakistan 254 Personat	Ndërsa rruga tjetër alternative	2 Grupe kriminale janë shtypur	Grupi I dytë
Kuba 141 Personat	Bellasicë deri Strumicë- Shtip-Sveti Nikollë	Grupi i parë i përbërë prej 13 personat	Transferuan në mënyrë të paligjshme
India 134 Personat	Kumanovë- Kriva Pallankë	Grupi I dytë i përbërë prej 6 personat	39 migrantë ilegal
Siria 132 Personat	Vitin e fundit përdoret rruga		
Eritreja 45 Personat	Malet e Odrashdenit, përmes Suvi Lakut-		

	Berovë-Koqan-Shtip-Sv Nikollë drejtë		
	regjionit të Kumanovës(Likovës)		

Burimi:

1.Годишен извештај 2021, fq 26, 27. 28

Rekomandime

- Dinamika e numrit të madh të emigrantëve shfaqë gadishmërinë dhe kapacitetet e shtetit se sa është e aftë në përballjen me këto kriza, në këto raste është e nevojshme mbrojtja e këtyre emigrantëve nga shkeljet e të drejtave të tyre themelore, dhe nga ana tjetër është e detyrueshme tu ofrohet , ndihmë, trajtim , mbështetje, rehabilitim, si dhe qasje në drejtësi nga ana e insititucioneve përkatëse të RMV-së.
- Shtimi i kontrolleve nga ana e autoriteteve të vendit në rajonet të cilat janë më të prekura nga flukset e mëdha të emigrantëve, nga fakti se në kufirin jugor dhe atë verior vazhdojnë gjendjet e jashtëzakonshme, në mungesë të politikave adekuate për përballjen me flukset e migrantëve.
- Duhet bërë përpjekje më të shumta në zbulimin e rasteve të kontrabandës me emigrantë, me qëllim të ndjekjes penale dhe të dënimit të kontrabandistëve, përfshirë edhe punonjës

të policisë të cilët mbyllin sytë në raste të caktuara në këmbim të shumave të caktuara të të hollave.

- Çdo veprim në kundërshtim me normat e brendshme dhe ato ndërkombëtare të dënohen ashpër, me qëllim të ndikimit mbi masën e gjërë të popullatës, që të mos jenë kryesë primar ose recidivist.
- Nje nga aspektet kryesore në të cilën duhet bërë ndryshime rënjesore, është aksesit në shërbimet shëndetësore për këta emigrantë, pasi që kujdesi shëndetësor ndaj emigrantëve është shpërfillës, jo kualitativ dhe nuk është efektiv,
- Poashtu angazhim më i madh i Ministrisë së Arsimit në ofrimin e ndihmës së saj në qendrat në të cilat qëndrojnë fëmijë emigrantë, lidhur me zhvillimin e aktiviteteve në fushën edukative-arsimore pasi që në krizën e numrit të madh të refugjateve aspak nuk u përfshinë zyrtarisht.
- Të shtohet numri i organizatave civile, të brendshme dhe atyre ndërkombëtare.
- Të mundësohet trajnimi i stafit policorë si dhe pjesmarësve të tjerë që në mënyrë të drejtpërdrejt janë të angazhuar dhe punojnë me emigrantët.
- Poashtu t'u mundësohet trajtim më i veçantë kategorive vulnerabël duke i përfshirë ata në aktivitete të ndryshme, edukative, kulturore, rekreative, përshkak se zakonisht kjo kategori është më e prekur ndaj çdo lloj aktiviteti të dhunshëm..
- T'u mundësohet lehtësira në aspektin akomodues migrantëve duke ju ofruar kushte adekuate, me qëllim të përmbushjes së nevojave të tyre.
- T'u mundësohet azilkërkuesve pa asnjë pengesë në paraqitjen e kërkesës së azilit, poashtu t'u mos u kufizohet e drejta e këtyre personave për ndihmë juridike.
- Kufizimi i lirisë së lëvizjes të bëhet në mënyrë të paraparë me ligj, nga ana tjetër të ndalohet çdo lloj trajtimi poshtues, si dhe çdo veprim që cënon dinjitetin e tyre, Të hiqet praktika e dëbimit ose largimit me forcë të emigrantëve në kundërshtim me procedurat ligjore por t'i jepet mundësia dhe e drejta në ndihmë dhe mbrojtje juridike,
- Të ndalohet gjuha e urrejtjes dhe qasja diskriminuese ndaj emigrantëve.
- Fushata më të shpeshta ndërgjegjëse të cilat kanë për qëllim informimin e popullatës kundër sjelljeve jo dinjitoze dhe veprimeve kriminale ndaj emigrantëve, dhe solidarizimi i tyre me emigrantët.

Përfundim

Rritja e numrit të emigrantëve vitet e fundit, shton edhe lulëzimin e kontrabandës së emigrantëve, si një krim shumë fitimprurës për grupet e krimit të organizuar që përfitojnë në mënyrë të paligjshme nga situatat e migrimit, dhe duke pasur parasysh se ky lloj krimi është i ndërlidhur me krimet tjera si: falsifikim i dokumenteve, zhvatje, rrëmbim, dhe trafikim të emigrantëve, kjo çon deri tek shkelja dhe cënimi i të drejtave të këtyre emigrantëve.

Liria dhe e drejta në regullimin e qështjes të emigrantëve është kompetencë e vet shtetit i cili nëpërmjet institucioneve të saj arin të menagjojë këto situata.

Prandaj qëllimi i këtij projekti është të sigurojë që institucionet shtetërore kombëtare, në përballje me këto gjendje të reagojnë në përputhje me normat e brendshme dhe ato ndërkombëtare me qëllim:

- Të mbrojtjes së të drejtave të njeriut të migrantëve të kontrabanduar, posaçërisht kur bëhet fjalë për gratë dhe fëmijët të cilat janë më të cënueshëm ndaj shkeljeve dhe krimeve që lidhen me to.
- Ofrit të ndihmës juridike, mbrojtjes ligjore, ndihmave humanitare, sigurimit të qasjes së azilit, duke përfshirë edhe shërbimet tjera shëndetësore, për të gjithë migrantët që gjinden në territorin e RMV-së.
- Bashkëpunimi i ndërsjelltë me shtetet fqinjë, dhe me ato shtete që janë palë e Protokollit kundër kontrabandës nga Toka, Deti, Ajri, për të luftuar në mënyrë më efektive krimin e kontrabandës së migrantëve,
- Dhe ndeshkimit të çdo njërit që vepron në kundërshtim me normat ligjore të vendit, duke cënuar jetën e migrantëve, dhe konfiskimin e pasurive të përfituara ilegalisht.

Ky punim nuk do të kishte rëndësi nëse nuk do të përçonte një mesazh, duke qenë se qasja në informata për qështjen e kontrabandimit të emigrantëve është tejet e kufizuar, ky projekt synon që të informojë, publikun e gjërë lidhur me qështjen e emigrantëve, duke i njoftuar ata me të drejtat që u garantohen atyre me Protokollin kundër kontrabandës së emigrantëve nga Toka, Deti dhe Ajri.

Rezultatet e këtij punimi do të ndihmonin në fushatat sensibilizuese dhe ndërgjegjësuere që trajtojnë qështjet, e migrantëve në RMV. Poashtu edhe përfshirja e mediave që janë burime të rëndësishme të përcjelljes së mesazheve do të luanin rol të rëndësishëm në këtë fushë.

Projekti synon në forcimin e bashkëpunimit të institucioneve qeveritare dhe organizatave vendore dhe atyre ndërkombëtare (jo fitimprurëse) me qëllim të menaxhimit më të mirë të këtyre situatave si dhe duke u siguruar trajnime për të gjithë ata shërbyes ose punëtorë të cilët përballen në baza ditore me emigrantët duke luajtur rol të rëndësishëm në aktivitete rekreative, edukative-arsimore, nëpër Qendrat Transitore ku qëndrojnë migrantët.

Sigurimi i informatave të mjaftueshme për migrantët e mundshëm të cilët mund të bien pre e kontrabandistëve, si dhe njoftimi i tyre për të drejtat që ata i kanë si emigrantë.

Poashtu dhe përçimi i mesazheve deri tek ata të cilët mund të jenë kryesë të mundshëm të këtyre veprave penale për dëmet që ata mundë ti sjellin, në rendë të parë emigrantëve të cilët janë të pambrojtur, dhe janë të ekspozuar ndaj çdo lloj aktiviteti kriminal nga ana e këtyre kriminelëve. Si dhe në rendë të dytë demit që këta kontrabandistë i sjellin vetës së tyre pasi që ligji parasheh sanksione të rënda për kryesit e këtyre veprave penale.

BIBLIOGRAFIA

- 1.AMNESTY INTERNATIONAL, REFUGEES,ASYLUM-SEEKERS AND MIGRANTS.
2. AGJENCIA STATISTIKAVE TË KOSOVËS , MIGRIMI KOSOVAR.
- 3.AN OFFICIAL WEBSITE OF THE EUROPEAN UNION, IRREGULAR MIGRATION AND RETURN 4.BALKANINSIGHT,SMUGGLERS TRUCK CAPSIZES IN NORTH MACEDONIA,INJURING 35 MIGRANTS.
- 5.EUROPEAN COMMISSION, MIGRATION AND HOME AFFAIRS,
- 6.HALILI RAGIP, KRIMINOLOGJI (BOTIMI I SHTATË),PRISHTIN, 2011.
- 7.HELP ON THE ROUTE, ANNUAL REPORT FOR 2018.
- 8.INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA II) 2014-2020.
- 9.INTERPOL, TYPES OF HUMAN TRAFFICKING,
- 10.JOURNAL OF HEALTH, MEDICINE AND NURSING, THE RIGHT OF ACCESS TO HEALTH CARE FOR MIGRANTS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA..
- 11.КРИВИЧЕН ЗАКОНИК НА РСМ, ЧЛЕН 418 Б.
- 12.КРИМИНОЛОШКА ОПСЕРВАЦИЈА НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД ЕВРОПСКАТА МИГРАНТСКА КРИЗА, NANEV, MAKSIMOVA, KOSHEVALISKA 2020.
- 13.MAASTRICHT UNIVERSITY IRREGULAR MIGRATION ROUTES TO EUROPE AND FACTORS INFLUENCING MIGRANTS' DESTINATION CHOICES.
- 14.MACEDONIAN YOUNG LAWYERS ASSOCIATION (MYLA)-OHCHR, SUBMISSION TO THE SPECIAL RAPPORTEUR ON THE HUMAN RIGHTS OF MIGRANTS.
- 15.MIGRANT SMUGGLINGFAQS
16. MIGRATION DATA PORTAL THE BIGGER PICTURE, SMUGGLING OF MIGRANTS.
- 17.MIGRATION, ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY.
- 18.REPORT, TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND SMUGGLING OF MIGRANTS IN NORTH MACEDONIA .
- 19.PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME.
- 20.PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, AIR AND SEA, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME: A TOOL FOR CRIMINAL JUSTICE PERSONNEL
Natalia Ollus
- 21.TRANSNATIONAL ORGANIZE CRIME, WHAT CAN BE DONE.
- 22.TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, THE HARSH FOR A BETTER LIFE.
- 23.UNITED NATION-OFFICE ON DRUGS AND CRIME, HOW IS MIGRANT SMUGLING DIFFERENT FROM HUMAN TRAFFICKING,

24. UNITED NATIONS, MIGRANT SMUGGLING FAQs, WHO ARE THE MIGRANT SMUGGLERS,
25. UNODC, ABUSED AND NEGLECTED.
26. UNODC, GLOBAL STUDY ON SMUGGLING OF MIGRANTS 2018 .
27. UNODC, SMUGGLING OF MIGRANTS: THE HARSH SEARCH FOR A BETTER LIFE .
28. UNODC, TOOLKIT TO COMBAT SMUGGLING OF MIGRANTS .
29. UNODC, ROOT CAUSES.
30. UNODC-[HTTPS://WWW.UNODC.ORG/E4J/ZH/TIP-AND-SOM/MODULE-7/KEY-ISSUES/ROOT-CAUSES.HTML](https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-7/key-issues/root-causes.html)
31. UNHCR, Non-criminalization of smuggled migrants (Notes on the interpretation of article 5 of the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air).
32. ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2021
33. ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ 2018, 2019
34. ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ 2019, 2020
35. ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ НА НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЈА ЗА БОРБА ПРОТИВ ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ИЛЕГАЛНА МИГРАЦИЈА ЗА 2017, СКОПЈЕ 2018, URL
36. ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ, 2018 ГОДИНА, ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ,
37. ГОДИШЕН-ИЗВЕШТАЈ-НА-НК-ЗА-ТЛ-ЗА-2020.PDF
38. ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА , СТОРИТЕЛИ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА, 2017
39. КРИВИЧНО-ПРАВЕН АСПЕКТ НА КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, АВТОР: М-Р ЈАСМИН КАЛАЧ, АВГУСТ, 2016 ГОД.
39. СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД: НАСЕЛЕНИЕ И СОЦИЈАЛНИ СТАТИСТИКИ, СТОРИТЕЛИ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА ВО 2016.
40. ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - ИЗВЕШТАЈ, МАКЕДОНСКО ЗДРУЖЕНИЕ НА МЛАДИ ПРАВНИЦИ, СКОПЈЕ, 2019.

АКТЕТ ЛИГОРЕ:

1. *PROTOCOL AGAINST THE SMUGGLING OF MIGRANTS BY LAND, SEA AND AIR, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME*
2. Kodi Penal.
3. Кривичен Законик на РСМ, член 418.
4. Ligji për Procedurën Penale,
5. Ligji për të Huajt.
6. Ligji për Mbrojtjen të Përkohshme ndërkombëtare.

Fotografitë e siguruara nga: Herbert Handal Morales.

